

KRONIKA DZIAŁALNOŚCI MUZEUM HISTORYCZNEGO MIASTA KRAKOWA ZA LATA 1993-1996

Brak środków finansowych sprawił, iż przez kilka lat muzeum nie mogło zgodnie z przyjętymi planami systematycznie drukować kolejnych tomów Zeszytów Naukowych „Krzysztofory”. Z tego też powodu powstały zaległości w przedstawieniu kroniki naszych działań. Pragnąc powrócić do zasady, iż odstęp między rokiem sprawozdania a edycją rocznika nie może przekroczyć dwóch lat, postanowiliśmy w ukazujących się zeszytach „Krzysztoforów” publikować kroniki zbiorcze obejmujące kilka kolejnych lat tak, aby od numeru 23, kroniki były zgodne z założonym wcześniej planem.

Okres czterolecia 1993-1996 był czasem, w którym na skutek zmian o charakterze ustrojowym uległ zmianie status naszej instytucji. Muzeum, jako instytucja państwowa, do 1993 było podporządkowane wojewodzie krakowskiemu. W roku 1994 część placówek kultury na okres jednego roku w ramach tak zwanego pilotażu została przekazana administracji samorządowej. Po upływie tego czasu instytucje miały samodzielnie zdecydować, czy przechodzą na powrót w dyspozycję administracji państwowej, czy też decydują się na komunalizację (to znaczy pozostają w gestii władz samorządowych).

Tak więc lata objęte niniejszą kroniką były okresem ważkim dla określenia sposobu funkcjonowania muzeum. Był to czas, w którym z jednej strony władze miasta, z drugiej zaś muzeum miały zdecydować co będzie lepsze: czy samorząd znajdzie dostateczną ilość pieniędzy, aby zapewnić jeśli nie dalszy rozwój to przynajmniej utrzymanie dotychczasowego poziomu instytucji, czy też lepiej dalej pozostawać instytucją państwową? Mimo że wiele instytucji kultury wolało przedłożyć znaną biedę nad niepewne jutro i decydowało się na dalsze funkcjonowanie w starym układzie organizacyjnym, to znaczy pozostawać w zarządzie organów państwa – wojewody, muzeum jako jedna z nielicznych placówek, po dokładnym przeanalizowaniu sytuacji postanowiło przejść w zarząd miasta, czyli wyraziło zgodę na komunalizację.

Podstawową przesłanką decydującą o przyjęciu tego rozwiązania była świadomość, iż system dotychczasowy, oparty na centralistycznym zarządzaniu, odchodzi do lamusa historii, a decentralizacja państwa wyznacza samorządom pierwszoplanową rolę w kształtowaniu życia społeczności

lokalnych i one będą decydować o organizacji życia na swoim terenie, nie tylko w zakresie ekonomii, gospodarki, ale również i kultury.

Drugim znaczącym czynnikiem była świadomość, iż statutowe zadania spełniane przez muzeum są ściśle związane z miastem, jego historią, kulturą i sztuką zarówno w przeszłości jak i w dniu dzisiejszym. Z definicji więc samorząd miasta jest najbardziej zainteresowany w należyтым zabezpieczeniu środków dla prawidłowego jego funkcjonowania.

W 1995 muzeum, po kilkunastu latach działania jako instytucja państwowa powróciło do samorządu, czyli do statusu, który posiadało w chwili swego powstania w 1899, jako część archiwum miejskiego a następnie, gdy w 1945 r. stało się samodzielną miejską instytucją.

W omawianym okresie muzeum podjęło szereg bardzo ważkich problemów dotyczących bazy lokalowej. Podstawowym i najważniejszym rozwiązaniem była decyzja o zakupie części użytkowanych przez muzeum budynków, które do tej pory stanowiły własność skarbu państwa. Tak więc na mocy porozumienia z wojewodą krakowskim, reprezentowanym przez Urząd Rejonowy, muzeum wykupiło w 1994 r. następujące budynki: „Dom pod Krzyżem” przy ul. Szpitalnej 21, Kamienicę Hippolitów przy pl. Mariackim 3 oraz Pałac „Krzysztofory” przy Rynku Głównym 35. W tym ostatnim obiekcie lokale, będące w użytkowaniu „Cricoteki” i Grupy Krakowskiej (kilka pomieszczeń na parterze – od strony wejścia od ul. Szczepańskiej 2 oraz część piwnic), nie zostały wykupione przez muzeum, lecz na drodze umowy z wojewodą wykupiła je „Cricoteca”. Skarb państwa zachował ponadto prawo własności pomieszczeń baru „Piccolo” oraz kawiarni „Europejskiej”.

W tym samym czasie muzeum ostatecznie zrezygnowało z dalszego wynajmowania na cele ekspozycyjne pomieszczeń w oficynach budynku przy ul. Gołębiej 4 – dawniej introligatorni Roberta Jahody. Rezygnacja ta związana była z jednej strony z urynkowieniem cen za podnajmowane lokale, z drugiej z koniecznościąłożenia dużych nakładów finansowych na przysposobienie obiektu do pełnienia funkcji ekspozycyjnych, na co muzeum nie posiadało odpowiednich środków.

Ważnymi zadaniami, przed którymi stało muzeum, było zagospodarowanie przekazanych nam po remoncie obiektów

tów: „Celestatu” – Pałacyku Bractwa Kurkowego przy ul. Lubicz 16 oraz zakupionej po generalnym remoncie kamienicy Hippolitów. Oba budynki wyposażone zostały w niezbędne urządzenia alarmowe: sygnalizację przeciwpożarową i antywłamaniową. Cały czas muzeum borykało się z brakiem środków na zakup odpowiedniego sprzętu, umożliwiającego organizację w tych budynkach planowanych ekspozycji stałych.

Sprawę „Celestatu” udało się rozstrzygnąć ostatecznie w 1996 r. dzięki specjalnej dotacji Urzędu Miasta Krakowa, co pozwoliło na finalizację prac w tym obiekcie. Termin otwarcia ekspozycji stałej ustalono ostatecznie na czerwiec 1997 r. Aby maksymalnie zrationalizować wydatkowanie środków na utrzymanie tych obiektów, w których nie mogły zostać zgodnie z przeznaczeniem uruchomione stałe ekspozycje muzealne, podjęto decyzję o czasowym wynajmie na rzecz Krakowskiej Fabryki Mebli pomieszczeń piwnicy i parteru w kamienicy Hippolitów. Sumy uzyskane z tego kontraktu pozwoliły na odciążenie budżetu muzeum. Jednocześnie dzięki uzyskanym w ten sposób funduszom mogliśmy podjąć doraźne działania polegające na organizowaniu w salach „Celestatu” oraz kamienicy Hippolitów ekspozycji czasowych nie wymagających tego rodzaju sprzętu, co ekspozycje stałe.

Szczególnie ważnymi nie tylko ze względów ekonomicznych ale przede wszystkim merytorycznych były działania podjęte w kamienicy Hippolitów. Zgodnie z umową z Krakowską Fabryką Mebli została tam uruchomiona galeria „Aneks”, której patronem artystycznym stał się Wydział Architektury Wnętrz ASP w Krakowie. Ekspozycje tam prezentowane odpowiadały charakterowi planowanej wystawy stałej, której tematem będą warunki mieszkalne krakowian w ciągu stuleci. Stworzyło to potrzebne więzi między instytucją muzealną a współcześnie działającymi artystami. W przyszłości więzi te będą dobrze służyć obu stronom.

W okresie czterolecia udało się rozwiązać problem optymalnego wykorzystania budynku przejętego po byłym muzeum Lenina przy ul. Królowej Jadwigi 41. Obiekt ten użytkowany był pierwotnie jako pomieszczenia magazynowe. Następnie przez kilka lat miał tam swoją siedzibę, zgodnie z sugestią Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Wojewódzkiego, Teatr Ewy Demarczyk. Pozostawał on w budynku do 1996 r., tj. do czasu uzyskania nowego lokum.

Po jego wyprowadzeniu planowano umieszczenie tam nowoprojektowanego oddziału muzeum poświęconego sztuce najnowszej. Inicjatorką takiego rozwiązania była, zajmująca się od lat tymi zagadnieniami, znana z prowadzonej tego typu galerii Pani Maria Ewa Potocka. Zastane warunki nie spełniły jej oczekiwań. Zrezygnowała więc ze swego pomysłu, ale jeszcze kilka lat korzystała z gościnności muzeum, które w swoich magazynach zabezpieczało jej kolekcję.

Ostatecznie, jak to potwierdziła praktyka, znaleziono znakomite rozwiązanie, podpisując umowę o współpracy z Radą Dzielnicy VII i działającym pod jej opieką Zwierzynieckim Salonem Przyjaciół Sztuk Wszelkich. W ten sposób zapoczątkowano serię wystaw oraz imprez adresowanych głównie do mieszkańców tej dzielnicy. Uczestnikami i bohaterami tego przedsięwzięcia byli artyści związani urodzeniem i zamieszkaniem ze Zwierzyniec. Pierwsza eks-

pozycja otwarta 1 IV 1996 r. nosiła tytuł „Zwierzyniec w malarstwie i rzeźbie”.

Obok tych zasadniczych o charakterze strukturalnym problemów, łączących się z wykorzystywaniem istniejącej bazy lokalowej, wiele uwagi poświęcono codziennej dbałości o zachowanie należytego poziomu technicznego budynków.

Służyły temu liczne prace remontowe i konserwatorskie prowadzone m.in. w Starej Bożnicy – remont dachu, ekspertyzy dotyczące stanu zachowania cel Gestapo w budynku przy ul. Pomorskiej 2, prace przygotowawcze i projektowe do zmiany systemu grzewczego w „Domu pod Krzyżem” przy ul. Szpitalnej 21.

W ciągu omawianego czterolecia, czyniono wiele wysiłków celem pozyskania jak największej liczby sponsorów, mogących swą hojnością wspierać budżet muzeum. Wśród instytucji, stowarzyszeń i przedsiębiorstw, które przekazały pieniądze na różne formy działalności muzealnej, wymienić należy m.in.: Kancelarię Prezydenta RP, Krakowską Fabrykę Mebli, Krakowską Kongregację Kupiecką, Fundację Sacro Art, Towarzystwo Ubezpieczeń „WARTA” S.A., bar „Piccolo”, restaurację „Hawelka”, Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Wawel”. Dzięki uzyskanemu wsparciu zarówno nasze ekspozycje jak i wydawnictwa mogły mieć atrakcyjniejszy kształt.

Na uwagę zasługuje nawiązanie ścisłej współpracy z muzeami Lwowa, co zaowocowało wymianą wystaw oraz pracowników. Dzięki tym kontaktom krakowianie i lwowianie mogli oglądać wiele bardzo ciekawych obiektów, niektóre po raz pierwszy. Szczególnie interesującymi były wystawy kolekcji judaików oraz pamiątek z czasów wojen tureckich w XVII w. Zaplanowano i zrealizowano działania ekspozycyjne o charakterze porównawczym, których celem było ukazanie podobieństw i różnic kształtu architektonicznego i topograficznego obu miast.

Wiele wysiłków podjęto na rzecz upowszechniania wiedzy o Krakowie. Służyły temu m.in. liczne konkursy i olimpiady historyczne, organizowane samodzielnie przez muzeum, lub we współpracy z innymi instytucjami, takimi jak: Wojewódzki Ośrodek Metodyczny czy Centrum Młodzieży im. dr Henryka Jordana.

Największy dorobek przedstawianego czterolecia to przede wszystkim liczne wystawy o bardzo ciekawej i atrakcyjnej tematyce adresowane do różnorodnej publiczności, od dzieci i młodzieży po koneserów sztuki i znawców historii. Jedną z tych ekspozycji „Między Hanzą a Lewantem. Kraków europejskim centrum handlu i kupiectwa” uzyskała wyróżnienie na organizowanym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki konkursie na „Najciekawsze, muzealne wydarzenie roku”.

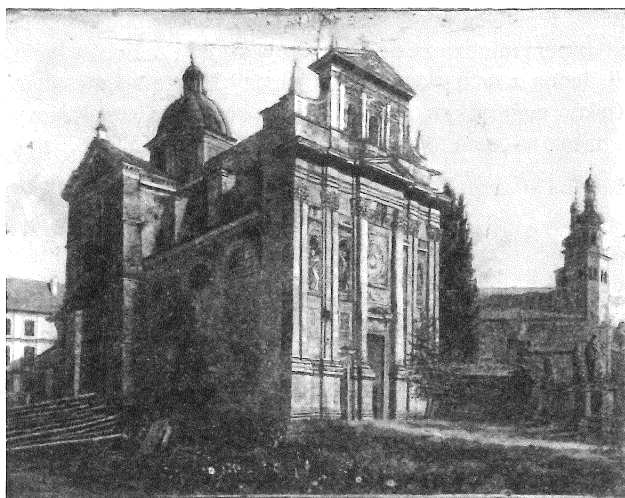
1. ZBIORY

W ciągu lat 1993-1996 podobnie jak w latach poprzednich największy nacisk przy gromadzeniu zbiorów kładziono na powiększanie istniejących kolekcji, przede wszystkim z zakresu ikonografii Krakowa, rzemiosła artystycznego, teatraliów, judaików oraz pamiątek walk niepodległościowych. Wiele troski przykładano również do poszukiwania i zakupu obiektów z zakresu kultury materialnej, ilustrujących codzienne życie krakowian. Tutaj koncentrowano uwagę głównie na przedmiotach wchodzących w skład wyposażenia mieszkań i warsztatów rzemieślniczych.



Waza – fajans, szklivo cynowe, malatura cobaltowa, wiek XVIII, Frankfurt n/Menem, nr inw.1292/II

Nasze możliwości powiększania zbiorów limitowane były w największym stopniu posiadanymi środkami finansowymi. Rok 1993 był najlepszym w ciągu tego okresu, bowiem mogliśmy przeznaczyć na zakupy aż 600.000.000 starych złotych. Lata następne, niestety, nie były już tak pomyślne i kwoty przeznaczone na powiększanie zbiorów były trzy lub nawet czterokrotnie mniejsze. We wspomnianym już 1993 roku udało się nam poszerzyć lub wzbogacić zbiory muzealne o obrazy znakomitej wartości oraz kilka kompletów mebli. Obok zakupów znaczny udział w powiększeniu naszej kolekcji miały dary od osób prywatnych oraz przekazy od instytucji komunalnych, państwowych, stowarzyszeń i organizacji społecznych.



Aleksander Płonczyński – „Widok kościoła św. św. Piotra i Pawła od płn. zach.” ol. pł., nr inw.4819/III

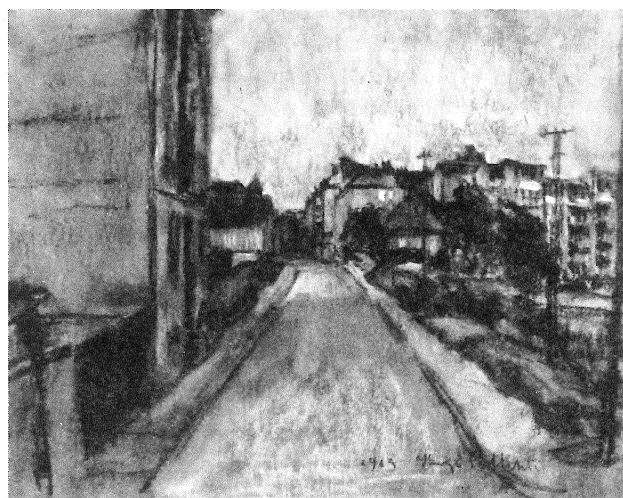


Aleksander Płonczyński – „Autoportret” ol. tektura, lata 40. XIX w., nr inw. 4816/III

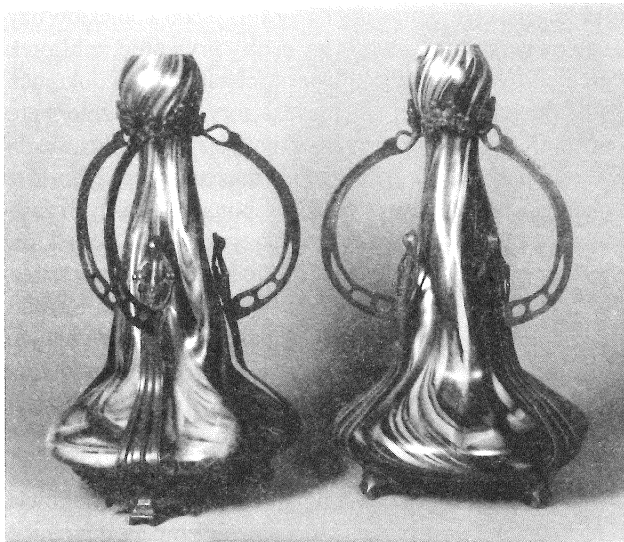
W ciągu całego czterolecia zbiory muzealne wzrosły o 8.816 obiektów i osiągnęły liczbę 85.237 eksponatów. Największy udział w przyroście eksponatów miały fotografie.

Rok	Zakupy	Dary	Przekazy	Depozyty
1993	543	317	642	167
1994	743	443	1963	-
1995	890	492	931	9
1996	792	502	231	-
Łącznie	2.968	1.754	3.767	172

Wśród najcenniejszych obiektów pozyskanych dla muzeum na drodze zakupu należy wymienić: *meblarstwo*

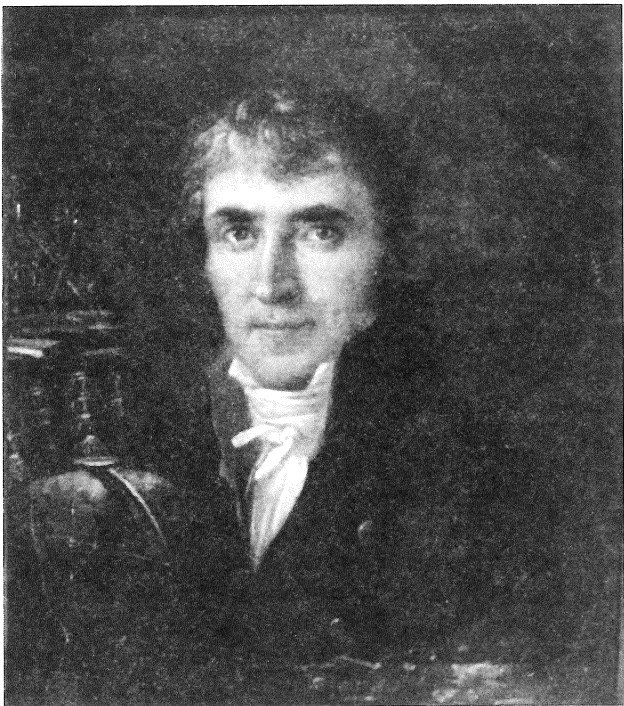


Henryk Policht – „Ulica Salvatorska”, papier, pastel, ok 1963 r. nr inw. 2753/VIII



Para wazonów secesyjnych ok. 1900 r., nr inw.5045/1-2.

– dwa krzesła renesansowe, lustro weneckie z XVII w., szafę pñ. Niemcy z ok. 1780, komplet mebli secesyjnych, szafę ubraniową w stylu Ludwika Filipa, komodę biedermajera, jadalnię: bufet, stół okrągły, serwantka z pocz. XX w., wyposażenie zakładu fryzjerskiego z pocz. XX w.; *ikonografia* – obrazy: Aleksandra Płonczyńskiego „Pejzaż z ruinami Tenczynka”, „Kościół św. św. Piotra i Pawła”, „Widok klasztoru Norbertanek”, Aleksandra Gryglewskiego „Kaplica Świętokrzyska” ol. pñ. 1878, J. Matrasiewicza „Targ na konie” akw. 1889, Mariana Nowickiego „Rewia kawalerii na Błoniach” ol. pñ. lata 30. XX w., Stanisława Fabijańskiego „Pogrom Żydów w Kijowie” ol. pñ.; *portrety*: Aleksandra Płonczyńskiego „Autoportret”, tegoż artysty „Portret Hermana Schugta”, Wincentego Wodzinowskiego „Krakowiak”, „Krakow-



Józef Brodowski – „Portret Hermana Schugta” ol. dykta, ok. 1819 nr inw. 4817/III

wianka” (dwa portrety bronowickie) ol. pñ. ok. 1933 r., Henryka Polichta „Autoportet”, Danuty Boguszewskiej-Chlebowskiej portrety rysunkowe aktorów teatrów „Ludowego” i „Bagateli” z lat 50. I 60. (ok. stu przedstawień); *fotografie*: Henryka Hermanowicza „Kraków lat 50. XX w.”, Zbigniewa Łagockiego 72 portrety wybitnych krakowian i ludzi związanych z naszym miastem. Ponadto bardzo ciekawy zbiór stanowią pamiątki po Franciszku Jaźwieckim artyście i żołnierzu: krzyże i odznaki legionowe.

Obok zakupów wymienić trzeba kilka z najciekawszych darów. Były to m.in.: „Portret Jadwigi z Załęskich-Bieleckiej” ol. pñ., „Portret Marii z Hrerliczków Jahody” mal. Kasper Żelechowski, „Portret konny rodziny Tobiczaków” mal. Wojciech Kossak, rysunki legionowe Franciszka Jaźwieckiego, medale ku czci Brata Alberta Chmielowskiego, zbiór pamiątek legionowych z lat 1914-1917 po Stanisławie i Kazimierzu Miterach, dagerotyp przedstawiający Henryka Schugta z ok. 1846 r., „Album fotografii powstańców 1863” (26 fot.), zbiór fotografii ze spektakli Teatru Rapsodycznego, płyta dolomitowa z reliefowym popiersiem biskupa Kajetana Sołtyka z ok. 1800 r., Zygmunta Menkesa „Akt” ol. deska 1935,



Wincenty Wodzinowski „Studium portretowe - młoda kobieta z Bronowic” ol. dykta, nr inw.5108/III



Wincenty Wodzinowski „Studium portretowe - młodzieniec z Bronowic” ol. dykta, nr inw. 5109/III



Franciszek Jaźwiecki „Portret więźnia z obozu w Oświęcimiu”, ołówek, papier, 1942, nr inv. 2691/VIII

Andrzeja Wróblewskiego „Złot młodości w Berlinie” ol. pł., rysunkowa dokumentacja fresków z kościoła oo. Franciszkanów z lat 40. XX w. (rysunki A. Pochoreckiego).

Obok muzealiów powiększano również zasoby naszej biblioteki i archiwum. Głównie nabywano wydawnictwa dotyczące Krakowa oraz monografie i pozycje o charakterze encyklopedycznym związane z historią, sztuką i teatrem.

Wszystkie nowo nabyte muzealia zostały wpisane do Księgi Wpływu Muzealiów i przekazane działom do naukowego opracowania.

Zbiory muzeum znajdowały się cały czas pod opieką pracowni konserwatorskich, w których konserwatorzy dokonywali rutynowych przeglądów obiektów zgromadzonych w magazynach, na wystawach stałych oraz wypożyczonych na wystawy czasowe. Zgodnie z przyjętym planem pracownice systematycznie wykonywały przy wytypowanych obiektach zabiegi częściowe i całkowite. W okresie czterolecia czynne były pracownice: malarstwa, tkanin, metalu i papieru. Wykonały one prace przy następującej liczbie obiektów:

Rok	Pracownia Metalu	Pracownia Malarstwa	Pracownia Tkanin	Pracownia Papieru
1993	37	209	91	-
1994	134	118	100	54
1995	67	141	37	38
1996	110	119	17	248
Razem	348	587	245	340

W ciągu omawianego okresu w związku z ożywioną działalnością wystawienniczą ruch muzealiów był dosyć znacz-

ny. Muzeum organizując wystawy korzystało z obiektów użyczanych przez inne placówki, osoby prywatne, biblioteki i archiwa. Wiele bezcennej wartości zabytków i dokumentów wypożyczyły nam kolejne klasztory, których zbiory prezentowaliśmy na dorocznych ekspozycjach z cyklu „Skarby krakowskich klasztorów”. Ogółem muzeum wypożyczyło na organizowane wystawy 10.203 eksponaty. Z naszych zasobów inne placówki muzealne wypożyczyły 2.454 obiektów. Najczęściej w minionym czteroleciu korzystaliśmy ze zbiorów muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Medalierstwa we Wrocławiu, Muzeum Kupiectwa w Świdnicy, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Okręgowego w Toruniu, Muzeum Okręgowego w Kaliszu, Centrum Scenografii w Katowicach, Krakowskiego Klubu Kolekcjonerów, Muzeum Archeologicznego w Krakowie, Archiwum Państwowego Krakowie. Użyczyły nam swoich obiektów również muzea zagraniczne, głównie lwowskie: Muzeum Historii Lwowa, Lwowskie Muzeum Etnograficzne i Lwowska Galeria Obrazów. Jak wspomniano wyżej pełnymi garściami korzystaliśmy z eksponatów udostępnionych nam przez klasztory oo. Cystersów z Mogiły, oo. Karmelitów Trzewickich na Piasku, XX. Kanoników Regularnych Laterańskich przy kościele Bożego Ciała oraz oo. Bernardynów.

Wiele razy, z zawsze tą samą życzliwością, służył nam swymi zbiorami znakomity kolekcjoner krakowski pan Marek Sosenko. Z naszych zbiorów korzystały Muzea Narodowe w Krakowie i Warszawie, Muzea Okręgowe z Radomia, Rzeszowa, Sandomierza, Nowego Sącza, Krosna, Kalisza, Muzeum Historyczne m. Wrocławia oraz Muzea Regionalne w Kłodzku, Myślenicach, Skierniewicach i Muzeum Kupiectwa w Świdnicy.

Jak wspomniano wyżej, przyrost zbiorów muzealnych obok zakupów i przekazów był w dużej części wynikiem wielkiej życzliwości wielu osób, które zawierzyły naszej instytucji. Właściciele dzieł sztuki i pamiątek rodzinnych, widząc w naszej instytucji gwaranta zabezpieczającego tak cenne dla nich skarby, składali je w darze dla muzeum. Jesteśmy im za to szczególnie wdzięczni i postrzegamy tę ofiarność jako wyraz zaufania społeczeństwa dla polskich muzeów. Wszystkich darczyńców prosimy raz jeszcze o przyjęcie wyrazów najwyższego szacunku i najgorętszych podziękowań. Ofiarodawcami były następujące osoby: Urszula Alda, Mieczysław Bieniek, Elżbieta Barańska, Irena Błaszczyńska, Danuta Boguszeńska-Chlebowska, Janina Bieniarzówna, Stefan Berdak, Kazimiera Budnik, Halina Cieślińska-Brzeska, Kazimiera Christ, Stefan Cybulski, Ryszard Czernow, Włodzimierz Czachowski-Rylski, Anna Drozd, Urszula Doleżał, Czesław Dylowiec, Jadwiga Faust, Andrzej Folfas, Stephen Floersheimer, Andrzej Gajzer, Krystyna Gottfried, Marta Giżyńska, Michał Górski, Jacek Hennik, Emilia Hermanowicz, Anna Hubisztowa, Eugeniusz Janczarski, Anna Korczowska, Barbara Koczyńska-Redo, Stanisław Krug, Tadeusz Krzyżanowski, Janina Kumaniecka, Ewa Konińska, Zofia Kopycińska-Wilczek, Antoni Kostrzewa, Anna Kowalska-Lewicka, Teresa Klimecka-Świeży, Danuta Leszczyńska-Kluza, Genowefa Lipka, Zbigniew Łagocki, Jacek Łodziński, Zbigniew Łoński, Irena Łuczków, Maria Muryn, ks. Stefan Misiniec, Zdzisława Milewska, Jan Michalik, Jo-

Marian Nowicki – „Rewia kawalerii na Błoniach 6 IX 1933” ol. sklejką, ok. 1934 r. nr inw. 4815/III



anna Martyniak, Magdalena Nałęcz, Krzysztof Niemira, Michał Niezabitowski, Kazimierz Nowacki, Simcha Nornberg, Stanisław Piwowarski, Faine Petriakowa, Jan Pachoński, Katarzyna Podnieszńska, Tadeusz Riedel, Krystyna Remiszewska, Zbigniew Rusinek, Danuta Radwan, Zdzisław Ruszel, Danuta Reder, Alfred Reder, Marek Sosenko, Jean Pierre Sabsonb, Andrzej Szczygiel, Maria Stachowska, Janina Stadnikiewicz-Kerep, Piotr Schneider, Halina Soczyńska-Nowak, Andrzej Sala, Joanna Stremecka, Piotr Stremecki, Krystyna Tor-Piełkowska, Jan Tropiło, Maria Trzaska, Dariusz Wasina, Krzysztof Witek, Elżbieta Wojciechowska, Elżbieta Zaitz, Andrzej Zamarski, Teresa Żurkowska, Teresa Życzkowska.

1. WYSTAWY

Działalność wystawiennicza muzeum w latach 1993-1996, podobnie jak w latach poprzednich, bogata była w różnorodne wątki tematyczne. Ten szeroki wachlarz propozycji uwarunkowany był chęcią dotarcia do możliwie najszerszego spektrum odbiorców. Chcieliśmy, aby nasze ekspozycje wzbudzały zainteresowanie zarówno widzów dorosłych, znawców dziejów Krakowa, jak i tak, aby mniej wyrobiony odbiorca znalazł propozycje, które mogłyby go zainteresować. W większości ekspozycje nasze adresowane były do młodzieży szkolnej i studenckiej oraz do tych, którzy interesują się różnorodnymi aspektami historii i kultury Krakowa.

Większe wystawy, o dłuższym okresie trwania, organizowaliśmy w salach parterowych pałacu „Krzysztofor” oraz salach I i II piętra kamienicy Hippolitów. Mniejsze przedsięwzięcia wystawiennicze, przeważnie jednomiesięczne, znalazły miejsce w galeriach oddziału teatralnego, Wieży Ratuszowej, a z chwilą podpisania umowy ze Zwierzynieckim Towarzystwem Przyjaciół Sztuk Wszelkich, również w budynku przy ul. Królowej Jadwigi 41. Szczupłość naszych pomieszczeń wystawowych sprawiła, iż poszukując dodatkowych powierzchni ekspozycyjnych doraźnie podejmowaliśmy decyzje o organizowaniu wystaw w sali „Fontanowskiej” oraz w holu wejściowym i galerii piętra pałacu „Krzysztofor”. W kilku przypadkach zdecydowaliśmy się też na organizację wystaw w salach tradycyjnie zajmowanych przez ekspozycje stałe. W tym miejscu decydowały względy natu-

ry merytorycznej: ważność tematu, unikalność prezentowanych obiektów, które do tej pory nigdy nie były oglądane w Krakowie. Ta uwaga dotyczy przede wszystkim Starej Bożnicy, gdzie wykorzystując wolną przestrzeń w okresie prac nad nową wersją stałej ekspozycji pokazaliśmy m.in. znakomite zbiory judaików z Muzeum Etnografii i Przemysłu Artystycznego we Lwowie. Których znaczącą częścią jest kolekcja Maksymiliana Goldsteina oraz monograficzną wystawę poświęconą tkaninie żydowskiej w zbiorach polskich.

Tematykę wystaw ustalono po długich przemyśleniach; obok wspomnianych wyżej kryteriów za punkt wyjścia przyjęto następujące zasady:

1. Ukazywanie ważniejszych problemów i wydarzeń historycznych, rocznicowych, które z konieczności w ekspozycjach stałych mogą być prezentowane tylko fragmentarycznie. W tym nurcie mieściły się m.in. wystawy: „Michał Stachowicz. Malarz Insurekcji – malarz Krakowa”, „Święto jazdy polskiej w Krakowie”, „Bronowice w malarstwie – w 700-lecie lokacji”.

2. Prezentowanie Krakowa w porównaniu z innymi miastami polskimi i europejskimi o podobnej randze politycznej lub kulturalnej, celem ukazania podobieństw i różnic w ich drogach rozwoju. W ramach tych przedsięwzięć znalazły się wystawy takie jak „Kraków – Norymberga, próba topografii dwóch miast europejskich”, oraz „Kraków – Lwów w malarstwie i grafice”. Powstawały one we współpracy z muzealnikami z tych miast, co przyczyniało się do wzajemnego lepszego poznania, wzbogacenia wiedzy o problemach muzealnictwa europejskiego.

3. Z przesłanek zabytkoznawczych wynikały założenia, że muzeum winno dążyć do stworzenia możliwości poznania obiektów, które posiadają nieocenione wartości jako część składowa naszego narodowego zasobu dóbr kultury, a często ze względów obiektywnych były bądź zapomniane, bądź też w ogóle znane co najwyżej garstce specjalistów. W tym nurcie mieszczą się pojedyncze wystawy i wieloletnie cykle ekspozycyjne: „Skarby krakowskich klasztorów”, „Skarby dziedzictwa galicyjskich Żydów”, „Tradycja złotem tkana”, „Zachować dla przyszłości”



Otwarcie wystawy „Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. Cystersów”

4. Innym ważnym kryterium, wynikającym z wielodziałowej struktury muzeum, było założenie kontynuacji przez ekspozycje czasowe problematyki wynikającej ze specyfiki danego oddziału oraz podejmowania dyskusji w wymiarze historycznym jak i współczesnym ze zjawiskami zachodzącymi w obszarze ich zainteresowań. Tutaj wskazać należy m.in. cykle wystaw oddziału teatralnego, takie jak: „Gwiazdy sceny krakowskiej”, „Scenografia i scenografowie”, „Plakat teatralny”.

5. Dokumentacja współczesności przez muzea jest jednym z najtrudniejszych do realizacji zadań, zarówno w zakresie teoretycznym, jak i praktycznym. Dramatyczne pytanie „co zbierać?”, aby z zasobów muzealnych przyszłe pokolenia mogły czerpać najpełniejszą wiedzę o czasach, w których żyjemy legło u podstaw naszych działań. Zdecydowały one m.in., iż do planów pracy naszego muzeum wprowadzono cykl ekspozycyjny „Z pracowni naszych artystów”, w którym prezentujemy najciekawsze dokonania współczesnych twórców. Stało się tradycją, iż każdy artysta po zakończeniu wystawy jedno ze swoich dzieł ofiarowuje do zbiorów muzeum. W ten sposób rośnie nasz zasób muzealny. Przy tej okazji nie sposób pominąć milczeniem fakt, iż dzięki tym ekspozycjom pękają bariery środowiskowe; świat współczesnych twórców zbliża się do muzeum, spełniając w ten sposób jedną z najważniejszych funkcji kultury – integrację ludzi w obecnym zatimizowanym świecie.

Poza pewnymi ogólnymi schematami można wyliczyć jeszcze kilkanaście różnorodnych wystaw, będących wynikiem działalności muzeum na rzecz różnych środowisk. Trzeba też wskazać ekspozycje, które powstały jako próba odpowiedzi na różnorodne zapotrzebowania naszej publiczności. Stały się one bardziej lub mniej udaną prezentacją nowych tematów muzealnych, stwarzających szansę na wzbudzenie większego rezonansu społecznego, niż tradycyjne cykle ekspozycyjne. W tym miejscu wskazać trzeba na wystawę, która ze względu na zainteresowanie publiczności sprawiła nam wiele radości, a nosiła ona tytuł: „Świat starych zabawek”. Na zakończenie warto przypomnieć, że zawsze największą popularnością wśród naszych wystaw, organizowanych w kraju jak poza jego granicami, cieszyły się szopki krakowskie.

W ciągu omawianego czterolecia muzeum przygotowało w salach własnych 109 ekspozycji czasowych, 10 wystaw

objazdowych, które prezentowane były w innych muzeach oraz 9 wystaw zagranicznych. Nie sposób szerzej przypomnieć wszystkich. Ograniczymy się tylko do tych najważniejszych, które swoim kształtem, zawartością, odbiorem społecznym najtrwalej zapisały się w pamięci, stanowiły najbardziej znaczące, trwałe dokonanie.

W 1993 r. na pierwszym miejscu wśród ekspozycji godnych przypomnienia należy wymienić wystawę „Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. Cystersów w Mogile”. Biskup Iwo Odrowąż sprowadził Cystersów do Krakowa w 1222 r. Zakon uzyskał wówczas ziemie między rzekami: Wisłą i Dłubnią w pobliżu kopca legendarnej królowej Wandy, stąd nazwa ich siedziby Mogiła-Tumba. Kościół oo. Cystersów w Mogile, pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny i św. Wacława, konsekrował w 1226 r. biskup krakowski Jan Prandota. W kościele znajduje się słynna łaskami figura Chrystusa na Krzyżu, do niej od niepamiętnych czasów wędrowali pielgrzymi, a wśród nich królowie: Kazimierz Wielki, Zygmunt August, Stefan Batory, Zygmunt III Waza, Jan Kazimierz, Michał Korybut Wiśniowiecki. Choć kataklizmy dziejowe nie omijały mogińskiego klasztoru (najazdy Tatarów, wojsk arcyksięcia Maksymiliana w 1587, łupiestwa szwedzkie czasów „potopu” i II wojny północnej 1712), to jednak ocalało do naszych czasów wiele cennych przedmiotów, pamiątek, dokumentów historycznych oraz dzieł sztuki. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje znakomity zbiór średniowiecznych i późniejszych dokumentów, poczynawszy od aktu fundacyjnego klasztoru biskupa Odrowąża z 1222 r., przez bullę papieża Grzegorza IX z 1228 r., aż po dokumenty i przywileje książąt i królów (Bolesława Wstydliwego, Kazimierza Wielkiego, Władysława Jagiełłę, Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta), prymasów (Wojciecha Jastrzębca i Fryderyka Jagiellończyka). Klasztor mogiński może również poszczycić się bogatym zbiorem szat liturgicznych, wśród nich komplet (kapa, ornat, dwie dalmatyki, manipularz i bursa) z daru Jana III Sobieskiego z XVII w., kapami opatów Pawła Wołuckiego i Jana Węzyka – późniejszych biskupów, naczyniami liturgicznymi i kielichami mszalnymi z 1644 i 1655 r., puszką na komunikanty wykonaną w Krakowie w 1863 r. przez Władysława Glixellego, parą ampułek z połowy XVII w. oraz relikwiarzem z kryształu górskiego także z połowy XVII w. Pośród obrazów – własności klasztoru; „Chrystus cierpiący” (najprawdopodob-



Fragment wystawy „Skarby galicyjskich Żydów”.

niej dzieło Stanisława Samostrzelnika), portrety rodziny Sobieskich, cykl obrazów Michała Stachowicza poświęconych legendzie o królowej Wandzie. Niewątpliwą ozdobą wystawy stał się rzeźbiony, gotycki tryptyk. A obok niego inkunabuły i starodruki, wśród których najcenniejsza *Agenda*, liturgiczny podręcznik opatów mogińskich: Erazma Ciołka, Andrzeja Szpota, Marcina Białobrzeskiego, iluminowany przez Stanisława Samostrzelnika. To tylko niektóre ze wspaniałości cysterskiego zbioru, który zachwycił nie tylko znawców, ale i publiczność. Wystawa ta była wsparta dotacją Fundacji Kultury Polskiej – kierowanej przez Izabelę Cywińską i należy podkreślić, iż znakomicie zestroiła się ona z ogólnoeuropejską akcją przeprowadzoną pod hasłem „U źródeł europejskiej cywilizacji – szlakiem Cystersów”. Komisarzami wystawy byli mgr mgr Janusz T. Nowak i Witold Turdza.

Druga z wystaw „Skarby dziedzictwa galicyjskich Żydów – judaika z Muzeum Etnograficznego i Przemysłu Artystycznego we Lwowie” to prezentacja (uznanej przez wiele lat za zaginioną) kolekcji znakomitego zbieracza i znawcy żydowskiej sztuki i rzemiosła artystycznego Goldsteina. Zbiór ten zaliczany jest do najważniejszych kolekcji, ukazujących mistrzostwo i precyzję oraz wysoki poziom artystyczny żydowskich rękodzielników, twórców wspaniałych sreber synagogałnych, przedmiotów kultu, a także codziennego użytku. Ekspozycja mogła powstać dzięki wzorowej wręcz współpracy z muzealnikami lwowskimi, za co należą się im szczególnie gorące podziękowania. Koledzy ze Lwowa czynnie uczestniczyli zarówno w wyborze obiektów jak również w przygotowaniu katalogu. Wystawie towarzyszył wydany dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Rady Miasta Krakowa, znakomicie przygotowany merytorycznie i edytorsko katalog. Komisarzem wystawy byli Eugeniusz Duda i Anna Jodłowiec. Z końcem roku otwarto również w Starej Bożnicy interesującą wystawę prezentującą portrety Żydów krakowskich. Na ekspozycji ukazano obrazy ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie oraz z naszej kolekcji. Wy-

stawa była pewnym dopełnieniem wielkiego przedsięwzięcia „Żydzi Polscy” autorstwa dr Marka Rostworowskiego, mającego miejsce w Muzeum Narodowym w Krakowie. Autorami scenariusza wystawy byli E. Duda i Anna Jodłowiec.

Kolejna wystawa – warta szczególnego przypomnienia – to ta adresowana zarówno do dzieci, jak i dorosłych, a po-



Fragment wystawy „Świat starej zabawki”



Fragment wystawy „Gwiazdy sceny Krakowskiej – Jan Nowicki”

święcona „Światu starych zabawek, z kolekcji Marka Sosenki”. Ta niezwykła prezentacja przenosiła dorosłych widzów w świat dzieciństwa ich samych i ich dziadków, dzieciom zaś pokazywała zabawki, jakże różne od dzisiejszych cudów techniki, ale również niezwykle. Miłośnicy marynistyki mogli oglądać miniaturową flotyllę Krzysztofa Kolumba z jego okrętem flagowym „Santa Maria”. Zabawki XIX w., a więc czasu pary i elektryczności, przywoływały wspomnienia maszyn parowych z lokomotywami i wagonami Firmy „Merklin” na czele. Świat zamków i pałaców, mostów zwodzonych i wiszących, wież i murów okalających miasta, jak zaczarowany wyrastał z kamiennych klocków Firmy „Richtera”. Miłośnicy mundurów i wojska wgłębiając się w pudła z ołowianymi żołnierzami mogli formować całe pułki i regimenty, zarówno piesze jak i konne, armii francuskiej, niemieckiej, saskiej i... oczywiście, polskiej. Wśród rozmaitego oręża nie mogło braknąć artylerii. Miniaturowe armaty, moździerze i haubice, z których, posługując się kapiszonami, można było prowadzić palbę, całe pobojowisko okrywały dymem jak na prawdziwym polu walki. Obok hufców zbrojnych można było oglądać całe zaplecze, magazyny mundurów, taboru i oczywiście kuchnie polowe.

Ale nie tylko męskie czy chłopięce oko cieszyła owa wystawa. Dziewczeta też mogły odnaleźć tutaj zabawki, które radowały ich babcie. Całe królestwa domów dla lalek z pełnym wyposażeniem wewnątrz: dywanami, szafami, sekretarami, komodami, fotelami, krzesłami, zegarami i lustrami, a wszystko to tworzyło salony, jadalnie, kuchnie i spiżarnie każdy w stylu innej historycznej epoki.

A obok tego całe bogactwo lalek: tych sprzed 150 lat i jeszcze starszych; lalek w strojach uroczystych, lalek w mundurkach szkolnych, lalek w trakcie gotowania i zabawy; w końcu lalek układających się do snu. Ekspozycję przygotowali mgr Michał Niezabitowski i Jacek Salwiński.

Bardzo interesującą dla starszego pokolenia krakowian,

ale również dla młodzieży była kolejna z przypominanych tutaj ekspozycji, poświęcona 60. rocznicy „Święta kawalerii w Krakowie”. Na wystawie zgromadzono mundury, uzbrojenie: szable, lance, karabinki oraz proporce, odznaki i inne rekwizyty ilustrujące historię pułków kawalerii biorących udział w święcie jazdy zorganizowanym w Krakowie w 250 rocznicę odsieczy wiedeńskiej. Obok pamiątek z epoki pokazano obszerny materiał ilustracyjny składający się ze zdjęć i obrazów w tym jednego z najbardziej znanych płócien Wojciecha Kossaka „Święto Kawalerii na Błoniach w Krakowie”. Wiele miejsca na ekspozycji poświęcono pobytowi na uroczystościach marszałka Józefa Piłsudskiego, była to Jego ostatnia wizyta w Krakowie. Komisarzem wystawy został Janusz T. Nowak.

W galerii teatralnej również prezentowano kilka interesujących wystaw. W dorocznej prezentacji „Gwiazdy Sceny Krakowskiej” tym razem wystawę poświęcono Janowi Nowickiemu jednemu z najwybitniejszych aktorów Teatru Starego, niezapomnianemu odtwórcy wielu ról teatralnych i filmowych m.in.: Artura w „Tangu” Sł. Mrożka, Józefa K. W „Procesie” F. Kafki, Wielkiego księcia Konstantego w „Nocy listopadowej” S. Wyspiańskiego, Stawrogina w „Biesach” F. Dostojewskiego i wielu innych. Na wystawie pokazano zdjęcia, kostiumy, plakaty, recenzje i projekty scenograficzne ze spektakli z Jego udziałem. Pokazano też dokumenty i pamiątki z lat studiów krakowskich aktora w Krakowskiej Szkole Teatralnej. Obok materiałów ilustrujących jego sukcesy artystyczne starano się również uchylić nieco rąbka prywatności pokazując go w gronie bliskich i przyjaciół. Komisarzem wystawy była mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

Następne dwie ekspozycje przygotowano z okazji 100. rocznicy budowy gmachu Teatru Miejskiego, który z czasem otrzymał imię Juliusza Słowackiego. Na pierwszej zaprezentowano historię konkursu na kurtynę, na tej wystawie



Otwarcie wystawy „Zawisza Krakowskich Szarych Szeregów”

obok rozmaitych dokumentów głównymi eksponatami były projekty: Janiny Boguckiej, Stanisława Wyspiańskiego, Tomasza Lisiewicza, Włodzimierza Łuskiny, Józefa Mehoffera, Konstantego Mańkowskiego, oraz szkice Henryka Siemiradzkiego, który nie brał udziału w konkursie a któremu ostatecznie zlecono wykonanie kurtyny. Druga wystawa zatytułowana „Korowód tych, którzy część swą duszy tej scenie oddali” ukazywała zdjęcia najwybitniejszych aktorów teatru przy Pl. Św. Ducha. Komisarzem obu wystaw była mgr Krystyna Solańska.

Duży ładunek uczuciowy miała ekspozycja poświęcona najmłodszym żołnierzom czasów wojny „Zawiszakom – krakowskim Szarym Szeregom”. W otwarciu tej ekspozycji uczestniczyli żyjący członkowie „Zawiszy”. Scenariusz wystawy przygotowała mgr Magdalena Kurowska.

ROK 1993 – DATY OTWARCIA WYSTAW:

A. SALA WYSTAW ZMIENNYCH - PARTER PAŁACU „KRZYSZTOFORY” RYNEK GŁ. 35.

16 III - „Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. Cystersów z Mogiły” komisarze wystawy; mgr mgr Janusz T. Nowak, Witold Turdza.

23 V - „Świat starej zabawki – z kolekcji Marka Sosenki” komisarze wystawy: mgr mgr Michał Niezabitowski, Jacek Salwiński.

9 IX - „Sztuka miejscem odnalezienia się – Międzynarodowa wystawa Stowarzyszenia Artystów Chrześcijań” komisarz wystawy: Tadeusz Boruta.

6 X - „Święto jazdy polskiej w Krakowie 6 X 1933 – w 60. Rocznicę rewii kawalerii na Błoniach” komisarz wystawy: mgr Janusz T. Nowak.

5 XII - „51. pokonkursowa wystawa szopek krakowskich” komisarz wystawy; mgr Anna Szałapak.

B. SALA WYSTAWOWA – GALERIA „PAŁACU KRZYSZTOFORY” I PIĘTRO

29 VI - „Bukareszt w starej fotografii” komisarz wystawy: mgr Ewa Gaczoł.

12 X - „Powrót naczelnego wodza. Reportaż fotograficzny Jana Englerta ze sprowadzenia generała Władysława Sikorskiego na Wawel” komisarz wystawy: mgr Andrzej Malik.

C. SALE PARTERU - SIEŃ PAŁACU „KRZYSZTOFORY”

26 VIII - „Coca-Cola zmienia świat. Pokonkursowa wystawa rysunków dziecięcych”. komisarz wystawy: mgr Leszek Sibila.

D. ODDZIAŁ JUDAISTYCZNY – STARA BOŻNICA, UL. SZEROKA 24

28 VI - „Skarby dziedzictwa galicyjskich Żydów – judaica z Muzeum Etnografii i Przemysłu Artystycznego we Lwowie” komisarze wystawy: mgr mgr Eugeniusz Duda, Anna Jodłowiec.

15 XII - „Portrety Żydów krakowskich – malarstwo, rysunek, rzeźba” komisarze wystawy: mgr mgr Eugeniusz Duda, Anna Jodłowiec.

E. GALERIA TEATRALNA – UL. SZPITALNA 21

5 I - „Zawisza krakowskich Szarych Szeregów” komisarz wystawy: mgr Magdalena Kurowska.

29 III - „Gwiazdy scen krakowskich – Jan Nowicki” komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.



Otwarcie wystaw prac Stanisława Rodzińskiego, pierwszy z lewej, w środku komisarz wystawy: Maria Zientara; przemawia dyrektor muzeum Andrzej Szczygiel

15 VI - „Sceny przywołane – fotografia teatralna Wojciecha Plewińskiego”
komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

20 X - „Projekty kurtyn dla Teatru Miejskiego w Krakowie – konkurs 1892”
komisarz wystawy: mgr Krystyna Solańska.

20 X - „Korowód tych, którzy część swą duszy tej scenie oddali...”
komisarz wystawy: mgr Krystyna Solańska.

F. GALERIA LETNIA – WIEŻA RATUSZOWA

Wystawy z cyklu z pracowni naszych artystów:

28 V - „Stanisław Rodziński – malarstwo”

23 VI - „Jacek Waltoś – malarstwo”

29 VII- „Wiesław Obrzydowski – malarstwo”

1 IX - „Zbylut Grzywacz – malarstwo”

29 IX - „Barbara Skąpska- malarstwo”

Komisarzem wszystkich wystaw była mgr Maria Zientara.

G. SALA WYSTAW ZMIENNYCH – „CELESTAT”, UL. LUBICZ 16

6 I - „Krajowa wystawa filatelistyczna z okazji 100- lecia Polskiego Ruchu Filatelistycznego”
komisarz wystawy: Janusz Adamczyk.

5 V - „Kolekcja artystów zbiór Maszy Potockiej”
komisarz wystawy: Maria Ewa Potocka.

WYSTAWY ZAGRANICZNE

Bukareszt - „Kraków w starej fotografii”
komisarze wystawy: mgr mgr Andrzej Malik, Ewa Gaczoł.

WYSTAWY OBJAZDOWE

„Urny na kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego” – Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych – Szydłowiec.

„Czar dawnych zegarów – zegary z kolekcji Muzeum Historycznego. Krakowa” – Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych – Szydłowiec.

„Kraków w grafice Alfa Welskiego” – Muzeum Regionalne Myślenice.

„Tradycja i pamiątki Krakowskiego Bractwa Kurkowego” – Muzeum Okręgowe, Kalisz.

„Tradycje i pamiątki krakowskiego Bractwa Kurkowego” – Muzeum Historyczne, Wrocław.

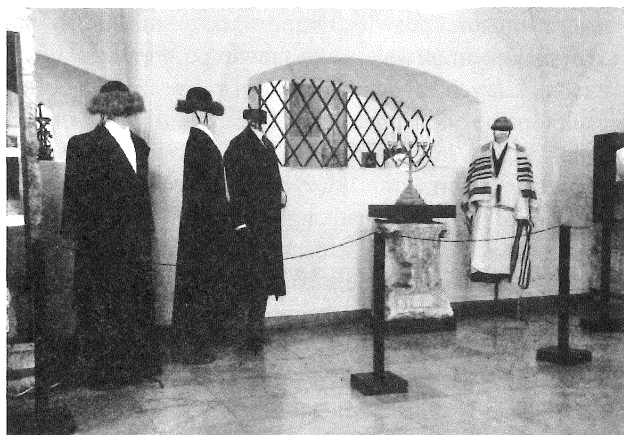
„Szopki krakowskie” – Muzea Okręgowe w: Kaliszu, Toruniu, Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu, Muzeum Regionalne w Rabce.



Otwarcie wystawy „Z pracowni naszych artystów – malarstwo Zbyluta Grzywacza”. Na pierwszym planie artysta

Podobnie jak poprzedni, również rok 1994 zapisał się jako bardzo ciekawy, udało się nam zorganizować kilka znaczących ekspozycji, które jak sądzimy dobrze zapiszą się w pamięci widzów i jak może nieskromnie myślimy, stanowić będą interesującą kartę w dziejach polskiego muzealnictwa. W tym roku obok wystaw poświęconych Krakowowi na szczególną uwagę zasługują dwie ekspozycje o charakterze zabytkoznawczym. Pierwszą z nich zorganizowaliśmy przy współpracy z muzeami Lwowa oraz Zakładem Historii Nowożytnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Była ona poświęcona prezentacji obiektów ilustrujących siedemnastowieczne zmagania Polaków i Kozaków z Turkami. Wszystkie pamiątki pochodziły z muzeów lwowskich. Wiele z nich nie było oglądanych w Polsce od ponad 50 lat. O wielu przez cały czas powojenny nie wiadomo czy się zachowały, czy też uległy zniszczeniu w pożodze wojennej. Tak więc widzowie mogli zobaczyć ciekawy zbiór broni, a wśród niej unikalną, pierwszy raz po wojnie pokazywaną pełną zbroję husarską chorągwi Michała Floriana Rzewuskiego, pochodzącą ze słynnej kolekcji podhoreckiej. Dziś znajduje się ona w zbiorach Lwowskiego Muzeum Historycznego. Wśród innych interesujących obiektów wliczyć należy przede wszystkim bogaty zestaw portretów, m. in. Stanisława Żółkiewskiego – hetmana wielkiego koronnego, Jana Daniłowicza, Mikołaja Sieniawskiego – hetmana polnego koronnego, Stanisława Jabłonowskiego – hetmana wielkiego koronnego, Hieronima Lubomirskiego oraz króla Jana III Sobieskiego i jego rodziny. Z tureckich osobistości pokazano m.in. portrety z XVII w.: sułtana Achmeda II – olejny oraz wezyra Kara Mustafy – miedzioryt.

Niewątpliwym rarytasem wystawy były namioty tureckie zebrane jeszcze w XVIII w. staraniem hetmana koronnego Stanisława M. Rzewuskiego; wiele przepadło, do dziś spośród nich trzy całe oraz kilka we fragmentach zachowało się we lwowskich zbiorach. Jeden cały oraz kilka fragmentów innych można było oglądać na wystawie. Ekspozycję przy współpracy dr Henryka Kotarskiego z Wyższej Szkoły



Fragment wystawy „Tradycja złotem tkana – żydowska tkanina obrzędowa i strój”

Pedagogicznej przygotowali mgr mgr Leszek Sibila i Witold Turdza. W otwarciu wystawy uczestniczyli muzealnicy ze Lwowa na czele z dyrektorem Bohdanem Czajkowskim.

Druga z ekspozycji, którą ze względu na jej rangę, ilość i jakość prezentowanego materiału ośmielamy się zaliczyć do znaczniejszych dokonań w polskim muzealnictwie, powstała we współpracy z Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu. Wystawa ta, nosząca tytuł „Tradycja złotem tkana”, poświęcona była prezentacji żydowskiej tkaniny obrzędowej i strojów. Pokazano na niej najcenniejsze tkaniny z muzeów całej Polski. Nigdy do tej pory w historii polskiego muzealnictwa takiego pokazu nie było. Wystawa dała wyobrażenie jak wiele, a zarazem jak mało (po kataklizmie Holocaustu), przetrwało tego rodzaju pamiątek. Autorkami scenariusza realizatorkami wystawy były mgr mgr Elżbieta Długosz i Anna Jodłowiec.

W 200. rocznicę Insurekcji Tadeusza Kościuszki zaprezentowaliśmy publiczności wystawę poświęconą Michałowi Stachowiczowi, jednemu z pierwszych polskich malarzy historycznych. Artysta ten przez całe życie związany był z Krakowem. Jak nikt przed nim zdecydowaną większość



Otwarcie wystawy „Michał Stachowicz malarz Krakowa – malarz Insurekcji”. Przemawia dyr. Andrzej Szczygieł, pierwszy z prawej wojewoda krakowski Tadeusz Piekarz, w środku z kwiatem komisarz wystawy: Danuta Radwan

swojej twórczości poświęcił umiłowanemu miastu. Był zarazem malarzem utrwalającym prawie po kronikarsku wydarzenia, których był świadkiem. Żył zaś w czasach obfitujących w pełne dramatyzmu zwroty, zarówno w historii miasta, jak i Polski. Jego pokolenie przeżywało radości związane z próbami reform kraju, których zwieńczeniem była Konstytucja 3 Maja, było świadkami i uczestnikami zrywu powstańczego Tadeusza Kościuszki, przeżywało dramat rozbiorów, nadzieje związane z Napoleonem, a po Kongresie Wiedeńskim podejmowało próby zachowania polskiej świadomości – czy to w Wolnej Rzeczypospolitej Krakowskiej, czy w Królestwie Polskim. Wszystkie te dramatyczne momenty z dziejów Polski Michał Stachowicz zawarł w licznych swych pracach. Szczególnie wiele miejsca w jego twórczości zajęło powstanie roku 1794. Jego „Przysięga Kościuszki” znana jest wszystkim. Ostatnia ekspozycja, zawierająca najpełniejszą ilość dzieł, miał Michał Stachowicz przed 90 laty. Teraz udało się nam, mimo licznych wojen i zawieruch dziejowych, zebrać blisko 300 prac tego niezwykle zasłużonego dla naszej narodowej historii artysty. Wystawa zarówno ze względu na merytoryczną zawartość jak i kształt plastyczny była bardzo udanym i istotnym krokiem na drodze przypominania i popularyzacji naszego dorobku kulturalnego. Autorką scenariusza była mgr Danuta Radwan, zaś aranżacji plastycznej Renata Jabłońska.

Wiele satysfakcji dała nam kolejna ekspozycja z cyklu „Skarby krakowskich klasztorów”. Zaprezentowano na niej zbiory oo. Karmelitów Trzewickich na Piasku. Można było na niej oglądać znakomite wyroby rzemiosła artystycznego, piękne kielichy, monstrancje, ornaty od XVII, aż po XIX wiek. Obok tego stare rękopisy m.in. „Żywot św. Brygidy” – jeden z najstarszych w Europie, czy korony wg projektu Jana Matejki, to tylko niektóre z najciekawszych obiektów dających wyobrażenie o znaczeniu zbiorów tego klasztoru dla dziejów polskiej kultury i sztuki.

700 lat lokacji Bronowic dało okazję do przygotowania wystawy ukazującej tę najstojniejszą polską wieś w malarstwie. Nim stały się Bronowice sławne dzięki dramatowi „Wesele” Stanisława Wyspiańskiego, to już wcześniej ich walory i uroki odkrywali malarze, coraz częściej porzucający swe pracownie dla pleneru. Jako jeden z pierwszych za-



Otwarcie wystawy „Gwiazdy sceny krakowskiej – Jerzy Trela”. Artysta i dyr. muzeum Andrzej Szczygiel.

uroczył się urodą Bronowic Ludwik de Laveaux. W ślad za nim ruszyła cała plejada malarzy, dla których podkrakowskie Bronowice stały się symbolem krajobrazu polskiej wsi. Malowali więc Bronowice Aleksander Gierzyński, Włodzimierz Tetmajer, Stanisław Czajkowski, Juliusz Kossak, Tadeusz Makowski, Jan Stanisławski, Henryk Uziembło, Wincenty Wodzinowski, Leon Wyczółkowski, Stanisław Wyspiański i wielu innych znakomitych artystów. Autorka wystawy Stanisława Opalińska zebrała ponad 180 najcenniejszych prac potwierdzających swoją tematyką i formą, iż mieszkańcy i krajobraz Bronowic najlepiej oddają urok polskiej wsi.

Kilka dni zaledwie trwał Olimpijski Salon Filatelistyczny w sali Fontanowskiej Pałacu Krzysztofory, ale zgromadził szereg distinguished gości, na czele z przewodniczącym MKOL Juanem Antonio Samaranchem.

W cyklu wystaw „Gwiazdy sceny krakowskiej” zaprezentowano sylwetkę i dorobek Jerzego Treli. Jego kariera sceniczna związana jest ze Starym Teatrem. Tutaj święcił swoje największe sukcesy, m.in. jako niezapomniany Gustaw-Konrad w „Dziadach” Adama Mickiewicza i Konrad w „Wyzwoleniu” Stanisława Wyspiańskiego. Jerzy Trela obok kreacji teatralnych stworzył też wiele znakomitych ról w filmach i spektaklach telewizyjnych. Jest profesorem w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, w 1980 został wybrany jej rektorem, funkcję tę pełnił do 1986 r. Na wystawie pokazano jego dokonania poprzez prezentację fotografii ze spektakli, kostiumy, rekwizyty, projekty scenograficzne, recenzje, plakaty i programy teatralne oraz odtwarzane przez magnetowid fragmenty największych ról. Pokazano też dyplomy, których wiele otrzymał za swe artystyczne dokonania. Autorką scenariusza ekspozycji była mgr Krystyna Solańska.

Bardzo interesującą była prezentowana w Galerii Teatralnej wystawa prac znakomitego fotografa Zbigniewa Łagockiego, prorektora krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. W ciągu trzydziestu pięciu lat ten niestrudzony mistrz obiektywu utrwalił ludzi krakowskiego teatru, zarówno w ich najciekawszych dokonaniach scenicznych, jak i w prywatnych portretach. Powstał w ten sposób zbiór portretów dokumentujących artystyczne sylwetki ludzi sztuki trwale zapisanych w historii naszego miasta. Wystawę przygotowała mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

Dwie kolejne wystawy poświęcone były prezentacji prac artystów, którzy za temat swojej twórczości obrali sobie Kraków. Pierwsza z nich zorganizowana została w Starej Bożnicy. Znalazły się na niej prace profesora Państwowej Wyższej Szkoły Plastycznej w Gdańsku, Ewy Cofalik-Dobosz. W rysunkach i akwarelach utrwaliła ona „Ślady” zniszczonej w czasie Holocaustu kultury Żydów polskich. Wśród wielu prac szczególną uwagę swym nastrojem, zamyśleniem zwracały akwarele i rysunki krakowskiego żydowskiego miasta Kazimierza. Część prezentowanych na wystawie prac nabyliśmy do naszych zbiorów dzięki dotacji Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Wojewódzkiego. Komisarzem wystawy był mgr Eugeniusz Duda.

„Portret miasta” to tytuł drugiej z wystaw na której pokazaliśmy prace Czesława Pyrgiesa. Akwarele, pastele i obrazy olejne przedstawiały najciekawsze obiekty architektury

naszego miasta. Tradycyjna forma tego malarstwa znakomicie współgrała z pięknem Krakowa. Autorką scenariusza wystawy była mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

Osobną wzmiankę należy poświęcić wystawom zagranicznym. Obok pojedynczych eksponatów – ale o bardzo dużej randze, takich jak autorska makieta do „Legendy” Stanisława Wyspiańskiego, przedstawionych na wystawie „Europa – Europa” w Bonn, ambasadorem Krakowa w tym roku były przede wszystkim ekspozycje szopek krakowskich.. Dzięki wsparciu finansowemu Rady Miasta Krakowa oraz dobrym umowom ze sponsorami udało się nam pokazać szopki krakowskie w Chicago, Orleanie, Frankfurt nad Menem oraz we Lwowie. Wszędzie tam ekspozycje nasze budziły olbrzymi aplauz i dobrze służyły promocji kultury oraz zwyczajów i tradycji Krakowa. Oglądane były przez wielotysięczne rzesze widzów.

1. ROK 1994 – DATY OTWARCIA WYSTAW

1. A. SALA WYSTAW ZMIENNYCH PAŁAC „KRZYSZTOFORY” – RYNEK GŁ. 35 PARTER

22 III - „Michał Stachowicz – malarz Insurekcji – malarz Krakowa”
komisarz: mgr Danuta Radwan, aranżacja plastyczna Renata Jabłońska.

24 VI - „Tadeusz Kulisiewicz – rysunki z Polski i Świata”
komisarz: dr Tadeusz Jakubiak, Muzeum Okręgowe Kalisz.

29 IX - „Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. Karmelitów Trzewickich na Piasku”
komisarze: mgr mgr Janusz T. Nowak, Witold Turdza.

4 XII - „Szopki krakowskie – wystawa pokonkursowa – 52 Konkurs”
komisarz: mgr Anna Szałapak.

1. B. SALA BALTAZARA FONTANY – PAŁAC „KRZYSZTOFORY” I PIĘTRO RYNEK GŁ. 35

25 V - „Sylwetki krakowian – Adam Chmiel – historyk i architekt Krakowa – w 60. rocznicę śmierci”
komisarze wystawy: dr Celina Bąk-Koczarska, mgr Krystyna Jelonek-Litewka.

12 X - „Salon Filatelistyki Olimpijskiej”
komisarz wystawy: mgr mgr Janusz Adamczyk i Leszek Sybila

1. C. SIEŃ PARTERU PAŁACU „KRZYSZTOFORY” RYNEK GŁ. 35

8 IV - „Wystawa pokonkursowa – 200 -lecie Insurekcji Tadeusza Kościuszki rysunki dziecięce.”
komisarz wystawy: mgr Maciej Beiersdorf – Centrum Młodzieży im. dr Henryka Jordana.

19 XI - „Ekslibrisy Vytautasa Jekstasa”
komisarz wystawy: Andrzej Znamirowski.

1. D. SALA WYSTAW ZMIENNYCH – „CELESTAT” UL. LUBICZ 16

25 I - „Polacy i Kozacy w walce z Turkami”
komisarze: mgr mgr Leszek Sibila, Witold Turdza, konsultacja naukowa dr Henryk Kotarski.

1. E. „GALERIA TEATRALNA – „DOM POD KRZYŻEM” UL. SZPITALNA 21

27 III - „Gwiazdy scen krakowskich – Jerzy Trela”
komisarz: mgr Krystyna Solańska.

8 VI - „Plakaty do dramatów Stanisława Wyspiańskiego 1900-1993”

- „Projekty plakatów do dramatów Stanisława Wyspiańskiego – prace konkursowe studentów uczelni artystycznych”
komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

6 VII - „Kraków – portret miasta w malarstwie Czesława Pyrgiesa”

komisarz: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

23 IX - „Fotografie nie tylko teatralne” Zbigniewa Łagockiego
komisarz: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

23 XI - „Podyplomowa wystawa prac studentów – Studium scenografii Akademii Sztuk Pięknych”
komisarz: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

1. F. SALA WYSTAW ZMIENNYCH „STARA BOŻNICA” UL. SZEROKA 24

30 III - „Tradycja złotem tkana – żydowska tkanina obrzędowa i strój w zbiorach muzeów polskich”
komisarze: mgr mgr Elżbieta Długoszowa, Anna Jodłowiec, aranżacja plastyczna: prof. Leszek Wajda.

20. IX - Ewa Cofalik-Dobosz „Akwarele i rysunki z cyklu „Ślady”
komisarz: mgr Eugeniusz Duda.



Scena z otwarcia wystawy „Polacy i Kozacy w walce z Turkami”

1. G. SALE WYSTAWOWE „KAMIENICY HIPPOLITÓW” PL. MARIACKI 3

3 X - „Eugeniusz Eibisch – malarstwo”
Wystawa z Muzeum Narodowego w Warszawie

8 XII - „Bronowice w malarstwie”
komisarz wystawy: mgr Stanisława Opalińska.

1. H. GALERIA LETNIA – WIEŻA RATUSZOWA RYNEK GŁÓWNY 1

Wystawy z cyklu „Z pracowni naszych artystów”

27 V - „Allan Rzepka – malarstwo”

29 VI - „Leszek Dudka – malarstwo”

29 VII - „Monika Żywczyk – malarstwo”

25 VIII - „Małgorzata Bundzewicz – malarstwo”

212 IX - „Roman Żygulski – malarstwo”

Komisarzem wszystkich wystaw była mgr Maria Zientara.

1. I WYSTAWY OBJAZDOWE

12 V - „Urny na Kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego”
Muzeum Okręgowe w Krośnie
komisarz: mgr Janusz T. Nowak.

7 VI - „Obronność miast Rzeczypospolitej – Kraków”
Muzeum Okręgowe Kalisz
komisarz: mgr Wacław Passowicz.

6 VIII - „Urny na Kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego”
Muzeum Regionalne Myślenice
scenariusz: mgr Janusz T. Nowak.

11 XI - „Urny na kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego”
Muzeum Okręgowe Kalisz
scenariusz: mgr Janusz T. Nowak.



Otwarcie wystawy „Z pracowni naszych artystów – malarstwo Leszka Dutki”. Na pierwszym planie artysta

1. J. WYSTAWY ZAGRANICZNE

20 XI - „Szopki krakowskie”- Chicago - Muzeum Polskie
komisarz: mgr Andrzej Szczyciel.

10 XII - „Szopki krakowskie” - Orlean
komisarz: mgr Małgorzata Niechaj.

18 XII - „Szopki krakowskie”- Frankfurt n/Menem

19 XII - „Szopki krakowskie”- Lwów
komisarz: mgr Anna Szałapak.

„Kraków w starej fotografii”- Chersoń
komisarz mgr Andrzej Szczyciel.

Rok 1995 podobnie jak lata poprzednie przyniósł wiele bardzo ciekawych ekspozycji, których kształt w dużym stopniu zawdzięczaliśmy hojności sponsorów i dotacjom celowym Rady Miasta Krakowa. Nie sposób jednak nie zaznaczyć, iż ich poziom naukowy i estetyczny był rezultatem dużego zaangażowania całego zespołu pracowników merytorycznych i techniczno-administracyjnych. Wśród wystaw tego roku, podajemy to w układzie chronologicznym, za najciekawsze uważamy:

„Przeszłość przywołana” to pierwsza od 1947 r. wystawa prac znakomitego grafika i rysownika Jana Gumowskiego. Artysta absolwent krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, uczeń Mehoffera, Fałata i Wodzinowskiego, pogłębiał swoje wiadomości we Włoszech. Pierwszy raz zwrócił na siebie uwagę na niewielkiej wystawie we Lwowie w 1912 r. gdzie jego obraz „Zwiastun” – symbol oczekiwanej niepodległości otrzymał I nagrodę. W latach 1914–1920 żołnierz Legionów, uczestnik wojny bolszewickiej, w okopach i na polach bitewnych utrwalił wiele scen z epopei legionowej, w tym przede wszystkim liczne portrety kolegów legionistów. Obok tej twórczości uznanie i sławę przyniosły mu cykle rysunków przedstawiających: „Kraków”, „Lublin”, „Toruń”, „Gdańsk”, „Zamki i warownie szlaku Orlich Gniazd”, „Krynica”, „Krajobrazy swojskie”. W 1937 r. wykonał bardzo udaną rekonstrukcję XVII w. Krakowa. Na wystawie pokazaliśmy blisko 250 prac tego znakomitego artysty. Była to największa monograficzna ekspozycja przypominająca jego dorobek. Z jednej strony piękno i urok pokazywanych prac, o nieocenionej wartości dokumentacyjnej, z drugiej zaś znakomita aranżacja sprawiły, że wystawa była jedną z najciekawszych w minionym roku. Autorką scenariusza wystawy była mgr Aleksandra Radwan, natomiast aranżacji plastycznej mgr Witold Turdza.

„Generał Emil Fieldorf w 100- lecie urodzin” taki tytuł nosiła wystawa powstała dzięki inicjatywie rodziny generała. Pokazaliśmy na niej szereg pamiątek osobistych, zdjęć, odznaczeń, sztandar pułkowy, szable, listy i dokumenty informujące zarówno o przebiegu służby, jak i o tragicznych losach tego bojownika o wolną Polskę. Generał Emil Fieldorf – legionista, zawodowy oficer, uczestnik wojny 1939 r., jeden z najwybitniejszych dowódców Armii Krajowej, więzień sowieckich łagrów, zbrodniczo zamordowany na mocy



Otwarcie wystawy „Jan Gumowski – Przeszłość przywołana”. Pierwsza z prawej komisarz wystawy: Aleksandra Radwan, przemawia dyr. muzeum Andrzej Szczygiel

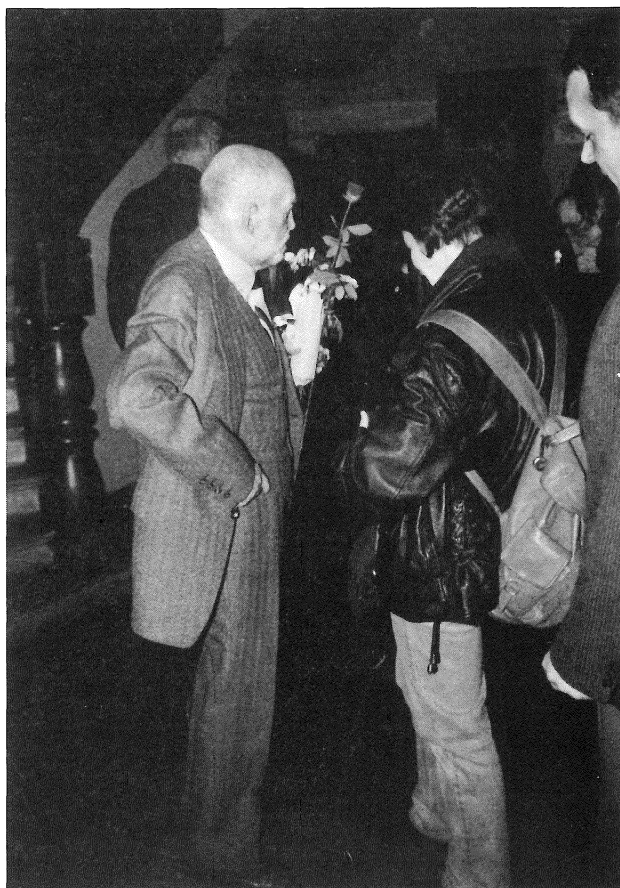
wyroku sądu kapturowego. Wystawa miała olbrzymie znaczenie emocjonalne i wychowawcze, była znakomitą lekcją patriotycznego wychowania. Autorami scenariusza ekspozycji byli mgr mgr Andrzej Kuler i Teodor Gąsiorowski. Wystawa mogła powstać jednak przede wszystkim dzięki pomocy pana Leszka Zachuty i jego żony córki generała. W tym miejscu serdecznie dziękujemy za okazaną pomoc.

W cyklu wystawowym „Gwiazdy sceny krakowskiej” przedstawiliśmy sylwetkę znakomitego aktora Jerzego Nowaka. Jerzy Nowak to nie tylko wybitny artysta związany z Teatrem Starym i sceną im. Juliusza Słowackiego, ale również niezapomniany kreator wielu ról filmowych i telewizyjnych. Jego role w „Weselu”, „Fryderyku Wielkim” weszły na trwałe do historii teatru. Jerzy Nowak to również postać niezwykła, jego życie poza sceniczne to dzieje bohaterskiego żołnierza 106 Dywizji Piechoty Armii Krajowej, który blisko cztery lata walczył w oddziałach partyzanckich. Na wystawie pokazano bogatą dokumentację ilustrującą jego dokonania sceniczne i filmowe: zdjęcia, kostiumy, rekwizyty, projekty scenograficzne, dyplomy, odznaczenia, afisze i plakaty oraz pamiątki osobiste związane z jego losami artystycznymi i życiem prywatnym. Autorką scenariusza wystawy była mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

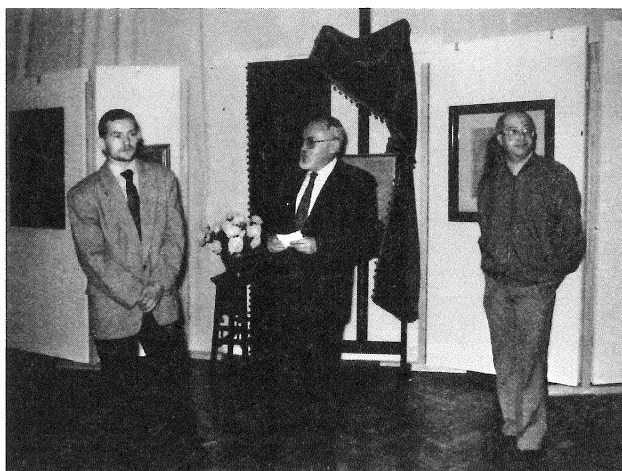
Kolejna z wystaw poświęcona była ukazaniu twórczości znakomitego malarza, Artura Markowicza. Przygotowania do ekspozycji trwały kilka lat, a prowadzone były wspólnie z Żydowskim Instytutem Historycznym. Jest to największa wystawa poświęcona temu artyście. Artur Markowicz, ma-



Fragment wystawy „Jan Gumowski - Przeszłość przywołana”



Otwarcie wystawy „Gwiazdy sceny krakowskiej – Jerzy Nowak”; na pierwszym planie artysta



Otwarcie wystawy „Artur Markowicz – malarstwo”. Przemawia dyr. muzeum Andrzej Szczygieł, z lewej komisarz wystawy Tomasz Polański

larz żydowski, urodził się w Krakowie i – nie licząc studiów oraz wyjazdów zagranicznych – z tym miastem związał całe swoje życie. W krakowskiej Akademii był uczniem m.in. Jana Matejki i Władysława Łuszczkiewicza. Obok portretów, scen rodzajowych stworzył najpełniejszą artystyczną dokumentację żydowskiego miasta Kazimierza. Tym, kim dla Bronowic był Tetmajer, dla Kazimierza był Markowicz. Wystawie towarzyszył znakomicie przygotowany katalog będący prawie całościową dokumentacją prac artysty ocalałych z zawieruchy wojennej. Katalog wydano dzięki dotacjom Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Fundacji Kultury Polskiej. Wystawa pokazywana była w Warszawie i Krakowie. Komisarzem krakowskiej ekspozycji był mgr Tomasz Polański.

„Teatr Groteska – Oblicza maski” to kolejna fascynująca ekspozycja. Pokazano na niej maski i kostiumy teatralne najwybitniejszych spektakli tego powstałego przed 50 laty Teatru. Wspaniałe, urzekające swym kształtem, fantazją

i kunsztem artystycznym maski pozwalały na śledzenie historii inscenizacji tego teatru. Widzowie uzyskali możliwość obcowania z dziełami mistrzów scenografii, takimi jak Stanisław Mikulski, Lidia Mintycz, Jerzy Skarżyński, Jan Polewka. Znakomita aranżacja plastyczna ekspozycji, chronologiczny układ pokazywanego materiału dawały widzowi pojęcie o przemianach teatru Zofii i Władysława Jareńców, Fredy Leniewicz i Jana Polewki. Zarówno widz dorosły jak i dzieci znaleźli w tej wystawie to, co może zachwycić, ożywić wspomnienia oglądanych spektakli. Wystawie towarzyszył katalog wydany dzięki dotacji Wydziału Kultury Urzędu Miasta Krakowa. Autorką scenariusza wystawy i katalogu była mgr Małgorzata Palka-Konieczko. Oprawa plastyczna była dziełem Elżbiety Oyrzanowskiej.

Jubileusz 75-lecia obchodził w tym roku teatr „Bagatela” z tej okazji w gmachu teatru przygotowaliśmy wystawę przypominającą dorobek tej zasłużonej sceny. Świadomie tutaj zrezygnowano z pokazywania dziejów teatru przez pryzmat zdjęć i dokumentów ograniczając je do niezbędnego minimum. Głównym twórcywem tej wystawy były projekty scenograficzne. Choć ten sposób prezentacji nie oddawał całej prawdy o teatrze, to jednak taki sposób przywołania wspomnień o spektaklach, które dzięki znakomitej scenografii zostały w pamięci widzów, wydaje się godnym odnotowania. Bowiem obcowanie z projektem scenograficznym, który sam w sobie jest interesującym dziełem sztuki czyni tę formę przekazu jeszcze bardziej emocjonalną. Nie bez znaczenia był też fakt, iż wiedza nie tylko miłośników, ale i historyków teatru o bogactwie zachowanych materiałów do tej pory nie była pełna. Autorką scenariusza wystawy była mgr Krystyna Solańska.

Jakby w nawiązaniu do pokazywanej przed rokiem wystawy ukazującej Kazimierz i ocalałe w nim „Ślady” żydowskiej przeszłości w akwareli i rysunku w tym roku pokazano „Ślady – Kazimierz w fotografii Jacka Wisły”. Artysta skonfrontował znakomicie ujęte najcenniejsze zabytki żydowskiej



Otwarcie wystawy „Oblicza Maski – Teatr Groteska”. Pierwszy z lewej dyr. teatru Jan Polewka, w środku dyr. Andrzej Szczygieł; z lewej, z kwiatem komisarz wystawy Małgorzata Palka-Konieczko

sztuki z wczorajszym i dzisiejszym zwykłym dniem żydowskiej dzielnicy Krakowa – Kazimierzem. Komisarzem wystawy był mgr Eugeniusz Duda.

Czwarta z cyklu „Skarby krakowskich klasztorów” wystawa poświęcona była prezentacji zbiorów xx. Kanoników Regularnych Laterańskich. Odbывała się w czasie obchodów 590. rocznicy sprowadzenia tego zgromadzenia do Krakowa, co poświadczał pokazywany dokument króla Władysława Jagiełły z 1405 r. Wśród pokazywanych na tej wystawie obiektów uwagę zwracała kolekcja dokumentów pergaminowych z pieczęciami kancelarii królewskich: Władysława Jagiełły, Kazimierza Jagiellończyka, Jana Olbrachta, Zygmunta Augusta, Jana Kazimierza, Augusta II Mocnego. Wzbudzały też podziw zwiedzających „białe kruki” z klasztornej księgozbioru, a wśród nich: „Antyfonarz” sprzed 1422 r., oraz niewątpliwy rarytas jakim jest jeden z czterech najstarszych zachowanych krakowskich druków: Franciscus de Platea „Opus restitutionum usurarum et excommunicationum”, wydany w oficynie Kaspra Straubego w 1475 r. Można też było oglądać ciekawe obiekty malarstwa: gotycki wizerunek Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 3. ćwierci XIV w., obraz autorstwa Łukasza Cranacha Starszego „Madonna z Dzieciątkiem”, renesansowe malowidło z 1519 r. „Opłakiwanie Chrystusa”, portrety fundatorów klasztorów Kanoników Regularnych: Władysława Jagiełły, Piotra z Kurozwęk, Jana Rabsztyńskiego, Kazimierza Lwa Sapiehy, Mikołaja Wolskiego, Michała Kazimierza Paca. Z wyrobów rzemiosła artystycznego uwagę zwracały, Krzyż romański z pol. XIII w. roboty limuzyjskiej, kielichy i monstrancje, a wśród nich wieżyczkowa z elementami gotyckimi z końca XV w. Z tkanin zaciekał szczególnie zbiór ornatów oraz dwie wspinałe gotyckie preteksty. Pokazano też kilka obiektów związanych z kultem Błogosławionego Kazimierczyka. Na koniec mocne wrażenie wywarły, oglądane z wyjątkowo z bliskiej odległości, XIV-wieczne gotyckie witraże. Autorami scenariusza byli mgr mgr Janusz T. Nowak i Witold Turdza.

Ostatnią z wielkich wystaw tego roku była monograficzna ekspozycja „Między Hanzą a Lewantem – Kraków Europejskim centrum handlu i kupiectwa”. Prezentacja ta była możliwa dzięki współpracy z Krakowską Kongregacją Kupiecką, która w sposób niezwykle efektywny finansowo wsparła muzeum, oraz dzięki dotacjom celowym Rady Miasta Krakowa i Wojewody Krakowskiego. Blisko półtora roku żmudnych kwerend i studiów zaowocowało zebraniem ponad 1000 obiektów, często o fundamentalnym znaczeniu historycznym i muzealnej wartości wizualno-estetycznej. Pozwoliły one przedstawić dzieje handlu w Krakowie, ukazać znaczenie tej dziedziny życia gospodarczego miasta dla jego rozwoju i pozycji jednego z najciekawszych miast europejskich. Na wystawie pokazano obiekty informujące o tym, jakie towary stanowiły podstawę ekonomicznej potęgi Krakowa, zaprezentowano ludzi, którzy swym sprytem i przedsiębiorczością zapewнили Krakowowi pozycję centrum europejskiej wymiany towarowej. Stosunek władców do miasta ilustrowały pokazane na wystawie przywileje królewskie od czasów Kazimierza Wielkiego, Ludwika Węgierskiego, Władysława Jagiełły, aż po Jana Kazimierza i Jana III Sobieskiego. Graficzne panoramy z epoki ukazywały miasta polskie i europejskie, które były najbliższymi partnerami



Otwarcie wystawy „Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory XX. Kanoników Regularnych Laterańskich”. Od lewej: przemawia dyr. Andrzej Szczygiel

Krakowa w wymianie handlowej. Portrety kupców, rozliczne środki płatnicze od prehistorycznych żelaznych płacideł po złote królewskie dukaty, różnorodność środków mierniczych; starych wag, łokci, garnców i kaszt, wyposażenia kramów i sklepów, bezcennej wartości płyty miedzi ze znakami kupców krakowskich z XIII i XIV w., bałwany solne, norymberszczyzna czyli rozmaite wyroby rzemiosł metalowych – to tylko niektóre z elementów codziennego handlu. A obok nich arcydzieła rzemiosła artystycznego, naczynia, szaty i tkaniny liturgiczne, klejnoty sztuki złotniczej; monstrancje, kielichy, róg gwarków wielkich, srebrny kur krakowskiego Bractwa Kurkowego to świadectwa fundacyjnej działalności kupców. Obrazy ze scenami handlu i najważniejszymi budowlami z nim związanymi, m.in. Michała Stachowicza, Tadeusza Rybkowskiego, Alfonsa Karpińskiego, Juliusza Kossaka ukazywały atmosferę handlowego Krakowa. Dopełniały całości znakomicie odtworzone wnętrze sklepu i świąteczny stragan. Wystawie towarzyszył wyczerpujący katalog. Autorami scenariusza wystawy byli mgr mgr Michał Niezabitowski, Jacek Salwiński, aranżacji plastycznej Renata Jabłońska.

„Szopki krakowskie” tym razem zaprezentowaliśmy w Strasburgu, mieście będącym siedzibą parlamentu europejskiego. Wystawa pomieszczona była w największej sali wystawowej tego miasta przy pl. Kleeber. Prezentacji szo-



Otwarcie wystawy „Między Hanzą a Lewantem...”. Na pierwszym planie komisarz wystawy Michał Niezabitowski, pierwszy z lewej sekretarz Gminy Miasta Krakowa Mieczysław Pieronek, i wiceprezydent m. Krakowa Krzysztof Görlich.

pek towarzyszyły barwne fotogramy przedstawiające historię konkursów. W otwarciu uczestniczyli przedstawiciele władz miasta z merem Strasburga, panią Trautman, konsulem generalnym RP, M. Lewandowskim oraz przedstawiciele dyplomatyczni wielu państw akredytowanych przy parlamencie europejskim. Tysięczne tłumy, które zwiedziły ekspozycję, uzyskały wiedzę o pięknym Bożonarodzeniowym obyczaju budowy szopek, poznały piękno architektury naszego miasta zaklętej w kształcie szopek. Ekspozycja mogła być zrealizowana dzięki specjalnej dotacji Rady Miasta Krakowa.

1. ROK 1995 – DATY OTWARCIA WYSTAW

1. A. SALA WYSTAW ZMIENNYCH, PAŁAC „KRZYSZTOFORY” RYNEK GŁ.35

23 III – „Jan Gumowski – przeszłość przywołana”
komisarz wystawy: mgr Aleksandra Radwan, aranżacja plastyczna mgr Witold Turdza.

19 VI – „Artur Markowicz – malarstwo”
komisarz wystawy: mgr Tomasz Polański.

19 IX – „Skarby krakowskich klasztorów – xx. Kanonicy Regularni Laterańscy przy kościele Bożego Ciała w Krakowie”
komisarze wystawy: mgr mgr Janusz T. Nowak, Witold Turdza.

10 XII – „Pokonkursowa wystawa szopek krakowskich – 53 Konkurs”
komisarz wystawy: mgr Anna Szałapak.

1. B. SIEŃ PARTERU PAŁACU „KRZYSZTOFORY”

15 II – „Rynek krakowski wczoraj – dziś – jutro”

13 V – „Współczesny ekslibris niemiecki”
komisarz wystawy: mgr Andrzej Znamirowski.

10 VII – „Representation of Auschwitz”
Państwowe Muzeum w Oświęcimiu.

19 X – „Edynburg w fotografii”

22 XI – „Ekslibris litewski”
komisarz wystawy: Andrzej Znamirowski.

1. C. SALA FONTANOWSKA PAŁACU „KRZYSZTOFORY” RYNEK GŁ. 35. I PIĘTRO

20 III – Generał brygady August Emil Fieldorf – „Nil” w 100-lecie urodzin”
komisarze wystawy mgr mgr Andrzej Kuler, Teodor Gąsiorowski.

1. D. SALE WYSTAW ZMIENNYCH – KAMIENICA HIPPOLITÓW PL. MARIACKI 3

3 X – „Bliżej absolutu – malarstwo sakralne z kolekcji Porczyńskich”
wystawa z Muzeum im. Jana Pawła II w Warszawie
komisarz wystawy: dr Franciszek Midura.

6 X – „Tysiąc lat, pięćdziesiąt lat i wciąż takim przerażająco młody – prace W.O.F. Agricoli – w 50. rocznicę zakończenia wojny”
komisarz wystawy: mgr Leszek Sibila.

8 XII – „Między Hanzą a Lewantem – Kraków Europejskim centrum handlu”
autorzy scenariusza i komisarze wystawy mgr mgr Michał Niezabitowski, Jacek Salwiński, aranżacja plastyczna Renata Jabłońska.

1. E. GALERIA TEATRALNA-„DOM POD KRZYŻEM” UL. SZPITALNA 21

19 I – „Piwnica wczoraj i dziś – portret zbiorowy Piwnicy pod Baranami” Fotografie Zbigniewa Łagockiego”
komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

26 III – „Gwiazdy sceny Krakowskiej – Jerzy Nowak”
komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

10 VI – „Teatr Groteska – Oblicza Maski. 50. lecie Teatru”
komisarz wystawy: mgr Małgorzata Palka-Konieczko, aranżacja plastyczna Elżbieta Oyrzanowska.

12 X – „Plakat teatralny Wiktora Sadowskiego”
komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

15 XI – „Młoda scenografia – najlepsze dyplomy 1995 r. Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie”
komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska- Ptak.

1. F. GALERIA LETNIA – WIEŻA RATUSZOWA RYNEK GŁ. 1

Wystawy z cyklu z pracowni naszych artystów

5 VI – „Bolesław Oleszko – malarstwo”

12 VII – „Andrzej Folfas – malarstwo”

11 VIII - „Magdalena Nałęcz – malarstwo”

6 IX – „Piotr Schneider – malarstwo i grafika”

5 X – „Jan Chrząszcz – malarstwo”

komisarzem wszystkich wystaw była mgr Maria Zientara.

WYSTAWY OBJAZDOWE

„Szopki krakowskie” – Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu.

„Szopki krakowskie” – Muzeum Kupaństwa Świdnica.

1. G. WYSTAWY ZAGRANICZNE

„Szopki krakowskie” – Strasburg (Francja)
komisarze wystawy: mgr mgr Anna Szałapak, Małgorzata Niechaj.

Podobnie jak w latach ubiegłych w roku 1996 działalność wystawiennicza należała do najbardziej ekspansywnych kierunków działania muzeum. Samodzielnie lub we współdziałaniu z innymi instytucjami przygotowaliśmy 39 wystaw czasowych, objazdowych i zagranicznych. Wiele z organizowanych wystaw mogło dojść do skutku dzięki celowym dotacjom Rady Miasta Krakowa. Część ekspozycji zorganizowano dzięki wsparciu uzyskanemu od rozmaitych sponsorów, część dzięki właściwemu doborowi partnerów, którzy partycypowali w kosztach. Na dużą liczbę organizowanych przez nas wystaw wpłynął też fakt, że przybyło nam nowe miejsce ekspozycyjne – Kamienica przy ul. Królowej Jadwigi 41. Organizowane tam wystawy były w dużej części zasługą Rady Dzielnicy VII i działającego pod jej patronatem Gwierzynieckiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Wszelkich.

Najciekawsze z zaprezentowanych wystaw to:

Wystawa fotografii Henryka Hermanowicza, na której pokazaliśmy ponad 250 jego prac. Zebrane materiały dawały wyobrażenie zarówno o zmianach w warsztacie i technice tego znakomitego artysty, jak również o rozmaitych kierunkach jego zainteresowań. Henryk Hermanowicz zmarł przed zaledwie czterema laty był uczniem jednego z najwybitniejszych fotografików – Jana Bułhaka. Jego przedwojenna twórczość to przede wszystkim strony rodzinne Wilno, Krzemieniec. Losy powojenne na blisko pół wieku związały Go z naszym miastem. Jego zainteresowania Krakowem znalazły wyraz m.in. w cyklach „Nocnych motywów Krakowa”, czy „Horribille sensu” („Strach pomyśleć”) połączenie widoków zrujnowanych ścian, murów kamienic krakowskich z postaciami z dawnych drzeworytów, czy wreszcie albumach poświęconych miastu: „Kraków – cztery pory roku” (1958), „Kraków” (1973). Za swoją działalność artystyczną został wyróżniony Nagrodą Miasta Krakowa w 1974 r. Na wystawie zaprezentowaliśmy różne nurty twórczości Henryka Hermanowicza: fotografię krajobrazową i rodzajową, fotografie architektury, a także niekonwencjonalne próby twórcze dające wyobrażenie o mistrzostwie warsztatowym. Wystawie towarzyszył katalog. Komisarzem wystawy był mgr Andrzej Malik.

W cyklu „Gwiazdy sceny krakowskiej” przybliżyliśmy publiczności sylwetkę jednego z najciekawszych artystów krakowskiej sceny Mariana Cybulskiego. Przez ponad pięćdziesiąt lat występował na deskach teatru im. J. Słowackiego, związany też z kabaretem „Jama Michalikowa”, krakowskim radiem i telewizją. W ciągu swej długiej kariery scenicznej stworzył blisko 350 postaci. Urodzony w Krakowie, tu spędził całe życie. Pokolenia krakowian, których był ulubieńcem zawsze pamiętać go będą jako (obok Wiktora Sadeckiego) jednego z członków rodziny Gzysików. Na wystawie zgromadzono bogaty materiał dokumentacyjny, od zdjęć rodzinnych ukazujących udział w sypaniu Kopca Józefa Piłsudskiego po wybitne role Jaśka, Gospodarza, Dziennikarza, i dziada prośbalego w kolejnych premierach „Wesela”. Pokazano też programy, plakaty, afisze, rekwizyty, i kostiumy teatralne odnoszące się do ról, spektakli kreowanych przez Mariana Cybulskiego, tego najbardziej krakowskiego z krakowskich aktorów.



Otwarcie wystawy prac Henryka Hermanowicza – dyr. Andrzej Szczygiel wręcza kwiaty żonie artysty Pani Emilii Hermanowiczowej

„Znajomi z Krakowa” to tytuł wystawy prac Zbigniewa Łagockiego znakomitego fotografa. Profesor Łagocki od 50 lat dokumentuje życie naszego miasta. W swojej wędrówce po ulicach Krakowa poznał szereg ludzi, których i my znamy, jeśli nie osobiście, to przynajmniej z pierwszych stron gazet. Ludzi, którzy swoim życiem, oddziaływaniem na otoczenie przyczyniali się do tworzenia tej niepowtarzalnej atmosfery stanowiącej o tym, że Kraków jest jedyny i niezwykły. Tak więc oglądać mogliśmy na mistrzowskich fotografiach Łagockiego wybitnych uczonych, artystów i aktorów, ale też niezapomnianego dorożkarza zaczarowanej dorożki czy strażaka z wieży Kościoła Mariackiego. Jeśli rozpoznajemy tych znajomych to łapiemy się na tym, iż Łagocki pokazuje ich inaczej. Znakomity chirurg to dla niego przede wszystkim meloman, bowiem nie zawód stanowi o człowieku, lecz jego pasja. Ponad 70 fotogramów prof. Łagockiego mogło zakupić muzeum zakupić do swoich zbiorów dzięki hojności spółki SA Elektrociepłownia Łęg. Zbiór artystycznej fotografii stanowi nie tylko znakomitą tekę, ale również bezcennej wartości dokument historyczny dające świadectwo o ludziach naszego miasta w ciągu półwiecza. Komisarzem wystawy był mgr Leszek Sibila.

„Zachować dla przyszłości” to tytuł ekspozycji przygotowanej przez muzeum wspólnie z Krakowskim Klubem Kolekcjonerów. Zbieractwo ma historię sięgającą prehistorii rodu ludzkiego, to hobby, o którego naturę spierają się uczeni nie mogąc zdecydować czy ma ono źródło w naturze czy kulturze. Kolekcjonerstwo znajduje się u podstaw instytucji muzealnych. Nie można wyobrazić sobie placówki muzealnej, u której korzeni nie byłoby kolekcjonerów. Muzeum nasze od lat utrzymuje ścisły kontakt z środowiskiem kolekcjonerów, publikujemy w roczniku „Krzysztofory” opisy ich zbiorów, zawierających często obiekty, które są marzeniem muzealników. Opisy te stanowią w naszym przekonaniu część niezbędnej dokumentacji narodowego zasobu dóbr kultury. Na wystawie pokazano kolekcje jedenastu zbieraczy. Znalazły się na niej bezcennej wartości pamiątki narodowe; biżuteria patriotyczna, unikatowe egzemplarze orderów polskich i bułgarskich, pamiątki kultury Żydów polskich, zabawki dziecięce, kartki pocztowe różnorodne egzemplarze broni, kolekcja polskich orłów oznak żołnierskich, wreszcie rzemiosło artystyczne ze wspaniałym zbiorem art deco. Uwagę zwracały też różnorodne dzwonki, piękne w swej masie,



Otwarcie wystawy - Krakowskiego Klubu Kolekcjonerów w 10. rocznicę powstania.

ukazujące, że zbierać można wszystko, bo w ten sposób ocala się część uciekającego stale czasu. Komisarzem wystawy była mgr Bożena Urbańska.

„Widoki dawnego Krakowa i Lwowa” to tytuł wystawy, którą przygotowaliśmy wspólnie z Lwowskim Muzeum Historycznym. Była to już druga po prezentowanej ongiś, a opartej na tej samej idei wystawie „Kraków – Norimberga” próba pokazania podobieństw i różnic w topografii europejskich miast. Dawne grafiki, rysunki i obrazy, począwszy od tych najstarszych, sięgających XVII stulecia, aż po te z końca XIX w., gdy rysowników i malarzy coraz częściej w utrwalaniu obrazu miasta zastępowali fotografowie, pokazały jak wiele podobieństw łączy oba grody. Przypomniano wiele ulic, domów i dzielnic często już nieistniejących, a które tak wiele znaczyły dla krajobrazu i klimatu kulturowego tych miast. Jeszcze raz okazało się, że dla poznania przeszłości często bardziej trwałym dokumentem jest, zda się krucha karta papieru, niż najbardziej monumentalny gmach. Wystawie towarzyszył pięknie wydany katalog. Komisarzem wystawy była mgr Stanisława Opalińska.

W ciągu sezonu letniego w Wieży Ratuszowej kontynuowano – cieszący się coraz większym uznaniem środowiska plastycznego – cykl wystaw „Z pracowni naszych artystów”. Animatorką tych ekspozycji była mgr Maria Zientara.

Ekspozycja z cyklu „Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. Bernardynów” była kolejną, przebogatą w walory poznawcze wystawą, poświęconą dziejom sztuki, rzemiosła artystycznego i unikatowej wręcz wartości dokumentom, od czasów Kazimierza Jagiellończyka i jego synów przez monarchów z dynastii Wazów, Jana III Sobieskiego, po lata panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. Wśród najcenniejszych obiektów pokazywanych na tej wystawie wymienić należy: relikwiarz puszkowy na głowę Błogosławionego Szymona z Lipnicy ok. 1685, rękopis kazań bł. Szymona z Lipnicy, znany z licznych reprodukcji obraz „Taniec Śmierci” z 3. ćw. XVII w., przypisywany malarzowi Franciszkowi Leksyckiemu oraz pamiątki z klasztorów na kresach wschodnich. Cykl tych wystaw zwraca uwagę na ilość bezcennych obiektów polskiej narodowej kultury, ocalonych z rozmaitych burz dziejowych w zaciśniętych klasztorach. Tak więc ekspozycje te stanowią nie tylko ważne przeżycie estetyczne, ale mają również nieocenione walory poznawcze. Komisarzami wystawy byli mgr mgr Janusz T. Nowak i Witold Turdza.



Otwarcie wystawy - „Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Bernardynów”

Inny charakter miała czynna przez całe wakacje wystawa pokonkursowa „Smoki”. Widzowie dorośli, jak i przede wszystkim dzieci, mogli zaobserwować rozmaite postaci i kształty znanego z legendy o smoku wawelskim potwora, który legł z ręki księcia Kraka. Był to też jeszcze jeden dowód żywotności pewnych obecnych w naszej kulturze motywów. Wystawę tę zorganizowaliśmy we współpracy z Fundacją „Cepelia”. Komisarzem wystawy była mgr Elżbieta Firlet.

Na osobną wzmiankę zasługują wystawy organizowane pod patronatem Rady Dzielnicy VII i Muzeum w Zwierzyńskim Salonie Artystycznym. Działalność tego salonu była i jest znakomitą przykładem trwałych związków mieszkańców dzielnicy z instytucją kultury, związku który nie ogranicza się do biernego korzystania z oferty programowej instytucji kultury, lecz jest oparty na współkształtowaniu jej działań oraz własnym aktywnym uczestnictwie w formowaniu realizacji jej programu.

Szopki krakowskie w tym roku były wizytówką naszego miasta w Sztokholmie.

Na wystawie prezentowanej w Muzeum Narodowym Historii Sztokholmu pokazaliśmy 50 szopek. Imprezą towarzyszącą naszej wystawie był występ artystów „Piwnicy pod Baranami”. Organizatorzy wystawy zadbali również o doskonale edytorsko przygotowany album „Krakowskie Szopki”. Komisarzem wystawy była mgr Anna Szałapak.

W końcu roku obok pokonkursowej wystawy szopek znakomitą frekwencją cieszyła się zorganizowana wspólnie z Fundacją „Cepelia” wystawa „Ozdób choinkowych”. Komisarzem była mgr Elżbieta Firlet.

1. ROK 1996 – DATY OTWARCIA WYSTAW

1. A. SALE WYSTAW ZMIENNYCH – PAŁAC „KRZYSZTOFORY” PARTER, RYNEK GŁ. 35

15 III – „Henryk Hermanowicz – fotografie”
komisarz wystawy: mgr Andrzej Malik.

5 VI – „Zachować dla przyszłości – wystawa jubileuszowa X-lecia Krakowskiego Klubu Kolekcjonerów”
komisarz wystawy: mgr Bożena Urbańska.

20 IX – „Skarby Krakowskich Klasztorów – zbiory oo. Bernardynów”
komisarze wystawy mgr mgr Janusz T. Nowak, Witold Turdza.

10 XII – „Pokonkursowa wystawa szopek krakowskich – 54 Konkurs”

komisarz wystawy: mgr Anna Szałapak.

1. B. SIENIEŃ PAŁACU „KRZYSZTOFORY” RYNEK GL. 35

11 VII – „Smoki” Wystawa pokonkursowa wspólnie z Fundacją „Cepelia”

komisarz wystawy: mgr Elżbieta Firlet.

28 XI – „Ozdoby choinkowe ze szkła i ceramiki” (wspólnie z Fundacją „Cepelia”)

komisarz wystawy: mgr Elżbieta Firlet.

1. C. GALERIA I PIĘTRA PAŁACU „KRZYSZTOFORY”

29 IV – „Widoki dawnego Lwowa i Krakowa”

komisarz wystawy: mgr Stanisława Opalińska.

1. D. SALE WYSTAW ZMIENNYCH W KAMIENICY HIPPOLITÓW PL. MARIACKI 3

15 V – „Otmar Alt – mistrz formy i farby”

komisarz wystawy: mgr Leszek Sibila.

14 V – „Tatiana Saj – malarstwo”

komisarz wystawy: mgr Maria Zientara.

14 V – „Igor Pankow – malarstwo”

komisarz wystawy: mgr Maria Zientara.

19 VI – „Znajomi z Krakowa – fotografie Zbigniewa Łagockiego”

komisarz wystawy: mgr Leszek Sibila.

25 IX – „Lampy naftowe ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Krośnie”

komisarz wystawy: mgr Witold Turdza.

14 XI – „Notatki myśliwego – fotografie Wojciecha Plewińskiego”

komisarz wystawy: mgr Leszek Sibila.

1. E. GALERIA TEATRALNA – „DOM POD KRZY- ŻEM” UL. SZPITALNA 21

14 I – „Roman Stankiewicz w 10-lecie śmierci”

komisarz wystawy: mgr Krystyna Solańska.

27 III – „Gwiazdy sceny krakowskiej – Marian Cybulski”

komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

11 VI – „Polski plakat filmowy w 100-lecie kina”

komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

20 VI – „Sarajewo – Nowy Jork – Kraków – Plakat Trzech”

komisarz wystawy: mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak.

16 VII – „Barbara Stopkówna – scenografia”

komisarz wystawy: mgr Krystyna Solańska.

21 IX – „Kobiety, sny, demony. Filmy Bergmana”

23 X – Mistrzowie plakatu – Franciszek Starowieyski”.

20 XII – „Moje role – Iza Delekta-Wicińska”.

komisarz wystawy: mgr Krystyna Solańska.

1. F. GALERIA LETNIA – WIEŻA RATUSZOWA RYNEK GL. 1

13 V – „Świdnica wczoraj i dziś”

Wystawa Muzeum Kupiectwa w Świdnicy.

20 V – „Danuta Urbanowicz – malarstwo”.

24 VI – „Dariusz Vasina – malarstwo”.

24 VII – „Aldona Mickiewicz – malarstwo”.

21 VIII – „Edward Mucha – malarstwo”.

20 IX – „Dąbrówka Sobocka – malarstwo”.

Komisarzem wszystkich wystaw była mgr Maria Zientara.

1. G. ZWIERZYŃCIECKI SALON ARTYSTYCZNY – DOM PRZY UL. KRÓLOWEJ JADWIGI 41

1 IV – „Zwierzyńc w malarstwie i rzeźbie”.

2 VI – „Wystawa prac uczniów w 50 -lecie powstania Liceum Plastycznego”.

19 VI – „Tkaniny artystyczne Zdzisławy Kobylańskiej”.

21 VIII – „Malarstwo i grafika – twórczość Stefana Berdaka”.

21 IX – „Działalność Zwierzyńciewskiej Chorągwi Harcerskiej”.

16 X – „Obrazy Teresy Klimeckiej”.

13. XI – „Kamień – minerał – skała – wyrób”.

8 XII – „Twórczość Jana Malika”.

1. G. WYSTAWY OBJAZDOWE

1. „Dawne warownie Krakowa w rysunkach Zygmunta Wierciaka”

Muzeum Okręgowe w Krośnie.

2. „Szopki krakowskie” Muzeum Regionalne w Skierniewicach.

3. „Szopki krakowskie” Muzeum w Chorzowie.

4. „Szopki krakowskie” Muzeum Regionalne w Kłodzku.

Komisarz wystaw objazdowych była mgr Anna Szałapak, (w Skierniewicach mgr Leszek Sibila).

1. H. WYSTAWY ZAGRANICZNE

„Szopki krakowskie” Sztokholm Szwecja

komisarz wystawy: mgr Anna Szałapak.

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I UPOWSZECHNIENIOWA

Działalność naukowa w ciągu minionego czterolecia podobnie jak w latach poprzednich prowadzona była wielokierunkowo. Jak zwykle najwięcej czasu poświęcano na bieżące prace związane z naukowym opracowaniem zbiorów. Przyrost obiektów muzealnych, głównie w drodze darowizn i przekazów, ale też i zakupów, wcześniej przyjęte wielotyśne kolekcje (głównie fotografii) determinowały podstawowe kierunki pracy zespołu merytorycznego. Działy opracowywały naukowo i sporządzały karty katalogu naukowe (tzw. karty inwentarzowe) oraz karty do katalogów rzeczowego i alfabetycznego dla 8.975 obiektów. Najliczniejszą grupę wśród opracowanych muzealiów stanowiły zdjęcia i klisze szklane – głównie Kriegera i Stanisława Kolowcy – 6 366 obiektów. Pozostałe, to przede wszystkim eksponaty z zakresu malarstwa, grafiki, teatraliów, rzemiosła artystycznego, numizmatów i pamiątek historycznych. Drugi kierunek był związany ściśle z funkcją upowszechnieniową muzeum, której najpełniejszym wyrazem są pokazy eksponatów, czyli wystawy. Jak podano wyżej, muzeum w ciągu wspomnianego czterolecia było bardzo aktywne na tym polu. Łączyły się z tym liczne i częstokroć bardzo żmudne kwerendy, które poprzedzały prace nad scenariuszami wystaw. Szczególnie wiele zachodu oraz wyjazdów zagranicznych wymagały ekspozycje „Skarby dziedzictwa galicyjskich Żydów”, „Polacy i Kozacy w walce z Turkami”, „Widoki dawnego Krakowa i Lwowa”. W wyjazdach do Lwowa brał udział mgr mgr Eugeniusz Duda, W. Wagner, A. Szczygieł. Bardzo wszechstronne, obejmujące całą Polskę kwerendy, do wystawy „Między Hanzą a Lewantem – Kraków europejskim centrum handlu” prowadzili mgr mgr Michał Niezabitowski i Jacek Salwiński. Podobny zasięg miała praca nad scenariuszem wystawy „Tradycja złotem tkana – żydowska tkanina obrzędowa i strój”. Poszukiwania po wszystkich polskich muzeach prowadziły mgr mgr Elżbieta Długoszowa, Anna Jodłowiec. Nie mniejszych studiów i przygotowań wymagało opracowanie scenariuszy wystaw: „Artur Markowicz – malarstwo”, „Bronowice w malarstwie”, „Michał Stachowicz malarz Krakowa i Insurekcji”, „Prze-



Otwarcie wystawy „Scenografia Barbary Stopkówny”; od prawej Barbara Stopkówna, Wacław Passowicz i komisarz wystawy Krystyna Solańska.

szłość przywołana – Jan Gumowski”. Prace nad przygotowaniem tych ekspozycji prowadzili mgr mgr Tomasz Polański, Stanisława Opalińska, Danuta Radwan i Aleksandra Radwan. Jak zwykle wiele satysfakcji dostarczyły studia i poszukiwania poprzedzające kolejne wystawy z cyklu „Skarby krakowskich klasztorów”. Prowadzącym kwerendy i opracowującym scenariusze tych ekspozycji mgr mgr Januszowi T. Nowakowi i Witoldowi Turdzy częstokroć udawało się dotrzeć do obiektów, które do tej pory nie były odnotowywane w innych katalogach i monografiach. Twórcy scenariuszy ekspozycji byli w większości wypadków również autorami lub współautorami katalogów, przewodników lub folderów.

Wyżej przypomniano tylko te ekspozycje, które wymagały najdłuższych i najbardziej czasochłonnych przygotowań przed sformułowaniem ostatecznej wersji scenariusza wystawy. Trzeba jednak podkreślić, że podobne prace, choć oczywiście ich zakres był raz mniejszy, a raz większy, towarzyszyły każdej ze 109 zrealizowanych w omawianym czasie ekspozycji.

Innym kierunkiem pracy, wynikającym ze służebności muzealnego zbioru w stosunku do podejmujących rozmaitego rodzaju opracowania, z zakresu historii i kultury Krakowa badaczy i instytucji, były liczne kwerendy wykonywane na ich rzecz przez pracowników muzeum. Muzeum, obok informacji naukowej dotyczącej różnorodnych dziedzin życia naszego miasta, służyło przede wszystkim informacjami o zbiorach i możliwościach ich wykorzystania w rozmaitych badaniach, szczególnie tych, które dotyczyły problemów konserwatorskich. Ogółem pracownicy merytoryczni muzeum przeprowadzili kwerendy i odpowiedzieli na 1075 różnorodnych zapytań. Najczęściej korzystały z naszej pomocy następujące instytucje: Instytut Sztuki PAN, Katedra Historii Architektury Politechniki Krakowskiej, Zakład Pedagogiki Kulturalnej Instytutu Pedagogiki UJ, Pracownie Konserwacji Zabytków, Urząd Konserwatorski, Muzea Narodowe w Warszawie, Kielcach, Gdańsku, Muzea Okręgowe i Regionalne w Kaliszu, Radomiu, Rzeszowie, Sandomierzu, Bochni, redakcje Telewizji Kraków i „Wisła”, redakcje tygodników i dzienników: „Przekroju”, „Echa Krakowa”, „Dziennika Polskiego”, „Gazety Krakowskiej”.

Wiele zapytań szczególnie dotyczących historii Żydów w Krakowie pochodziło od osób prywatnych, głównie mieszkańców Europy zachodniej i Izraela.

Obok prac nad scenariuszami wystaw stałym punktem w działalności badawczej były działania o charakterze dokumentacyjnym. Tutaj praca przebiegała zgodnie z wieloletnimi programami działań poszczególnych komórek organizacyjnych. Dział zajmujący się okresem wojny i okupacji hitlerowskiej kontynuował zbieranie materiałów do prowadzonych kartotek. I tak kartoteka zawierająca nazwiska uczestników konspiracji rejestruje dane o 19.060 osobach, kartoteka więźniów liczy 3.621 nazwisk, kartoteka funkcjonariuszy aparatu terroru – 2.729 osób. Fiszkowa bibliografia Krakowa za lata 1939 -1945 liczy 2.806 pozycji. Prace te prowadzili mgr mgr: Andrzej Kuler, Teodor Gąsiorowski. Pracownicy działu najnowszej historii Krakowa mgr mgr Janusz T. Nowak i Maria Zientara prowadzili ewidencję i kar-

totei zmarłych żołnierzy II Rzeczypospolitej oraz dzieł malarstwa historycznego zbiorach muzealnych i prywatnych. Dział Dokumentacji Architektury (mgr mgr Henryk Świątek i Elżbieta Firlet) prowadził dokumentację fotograficzną i opisową zmian w kształcie architektonicznym i urbanistycznym naszego miasta. Rozpoczęto też prace nad ewidencją zakładów przemysłowych Krakowa (mgr mgr Stanisław Piwowarski i Jacek Salwiński). Osobną kartę działalności badawczej stanowiły prace nad katalogami zbiorów, prowadzili je dr Wiktor Kucharski i mgr Aleksandra Radwan, opracowujący katalog broni palnej w zbiorach naszego muzeum. Obok działań dokumentacyjnych, prac inwentaryzatorskich, opracowywania scenariuszy wystaw, prowadzono badania nad następującymi tematami: „Godła, symbole i inne przedstawienia na budowach Krakowa” (mgr Henryk Świątek), „Smocza Jama na Wawelu. Historia, legenda i smoki” (mgr Elżbieta Firlet – praca została ukończona i opublikowana), „Mieszkańcy Pałacu «Krzysztofora»” (dr Celina Bąk-Koczarska), „Legiony Polskie” mgr mgr Janusz T. Nowak i Maria Zientara, współautorzy) „Sztuka legionów polskich” (mgr Maria Zientara, współautorka), „Materiały archiwalne do działalności Stowarzyszenia Posługaczy Publicznych w Krakowie” (mgr Maria Kwaśnik), „Małopolski słownik uczestników konspiracji antyhitlerowskiej” t. I i II. Prace nad oboma tomami zakończono, trwać będzie opracowanie dalszych tomów (redakcja mgr mgr Teodor Gąsiorowski i Andrzej Kuler.), „Ekspozycyjne dzieje Bractwa Kurkowego” (dr Grażyna Lichończak-Nurek), „Dzieje Krakowskiej Fabryki Mebli” (mgr Jacek Salwiński), „Okręg Krakowski Służby Zwycięstwu Polski – Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej” (praca została ukończona i opublikowana - mgr Stanisław Piwowarski). Pracownicy muzeum czynnie uczestniczyli w sesjach naukowych poświęconych dziejom i kulturze naszego miasta. Mgr Andrzej Szczygieł wygłosił referat na temat „Archiwalnych początków Muzeum Historycznego miasta Krakowa” na sesji poświęconej „Adamowi Chmielowi – historykowi Krakowa”. Sesję zorganizowano przy współudziale Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa oraz muzeum i Archiwum Państwowego. Na sesji, zorganizowanej przez Komisję Historyczną PAN mgr Andrzej Kuler przedstawił referat na temat „Dziejów batalionu «Skała» Armii Krajowej”. Na sesjach organizowanych przez Łagiewnickie Towarzystwo Kulturalne wystąpili z referatami mgr Elżbieta Firlet: „Łagiewnickie Towarzystwo Szkoły Ludowej” oraz mgr Stanisław Piwowarski: „Łagiewniczanie w ruchu oporu”.

Szczególnie wiele w środkach masowego przekazu pisano o bardzo interesującym seminarium zorganizowanym przez muzeum wspólnie z Zakładem Wychowania przez Sztukę Instytutu Pedagogiki UJ (17 X 1996). Seminarium, którego inicjatorem był prof. dr hab. Jan Samek, poświęcone było „Skarbom krakowskich klasztorów i sztuce klasztornej”. W seminarium wzięło udział wielu znakomitych uczonych reprezentujących rozmaite specjalności, m.in. profesorowie Adam Małkiewicz, Tomasz Goban-Klas, dr Bogusław Józef Żurkowski. Warto dodać, że pracownicy muzeum byli autorami biogramów zamieszczanych w Polskim Słowniku Biograficznym oraz czynnie współpracowali przy opracowaniu not do wielkiego wydawnictwa „Kronika Kra-

kowa” (dr Celina Bąk-Koczarska, mgr mgr: Wacław Passowicz, Stanisław Piwowarski).

W ciągu całego czterolecia, zgodnie z kilkuletnią tradycją odbywały się spotkania naukowe, na których pracownicy muzeum przedstawiali referaty dotyczące wybranych problemów z dziejów Krakowa, bądź omawiali kolekcje i zbiórki muzeum.

1. ROK 1993 – TEMATY I DATY SPOTKAŃ:

18. I – mgr Bogumił Woźniakowski – „Zarys dziejów masonerii krakowskiej – pamiątki w zbiorach Muzeum Historycznego miasta Krakowa”.

15 II – mgr Andrzej Malik – „Poglądy na ochronę zabytków w Krakowie w XIX w.”

15 III – mgr Tomasz Polański – „Starodruki hebrajskie w zbiorach krakowskich”.

19 IV – dr Jadwiga Bzinkowska – „Zbiory kartograficzne Muzeum Historycznego miasta Krakowa”.

17 V – mgr Wacław Wagner – „Ekspонат muzealny (na wystawie, magazynie, w transporcie) – problemy konserwatorskie”.

4 X – dr Wiktor Kucharski – „Dowództwo Okręgu Korpusu Nr 5 w Krakowie w latach 1918- 1939”.

8 XI – mgr Greta Czupryniak – „Ryt pogrzebowy w Krakowie do XVI w.”

9 XII – mgr Małgorzata Niechaj – „Działalność społeczna duchowieństwa w okresie autonomii galicyjskiej”.

1. ROK 1994 – DATY I TEMATY SPOTKAŃ

17 I – mgr Aleksandra Radwan – „Symbolika heraldyczna jako motyw zdobienia broni”.

21 II – mgr Witold Turdza – „Kamienica Hippolitów – koncepcja scenariusza wystawy”.

11 III – mgr Jacek Salwiński – „Płaszów – dzieje gminy w latach 1867 -1914”.

18 IV – mgr Józef Mazurkiewicz – „Narzędzia introligatorskie w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”.

9 V – mgr Aleksandra Jaklińska-Duda – „Społeczność Cygańska – jej problemy. Cyganie w fotografiach Kriegera”.

10 X – mgr Michał Niezabitowski – „Krakowska rodzina Pociągów”.

14 XI – mgr Elżbieta Błazewska – „Zbiór numizmatów z Gałki Wieży Ratusza – ocena na tle kolekcji numizmatycznej Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”.

15 XII – mgr Barbara Miszczyk – „Druki reklamowe w kalendarzach krakowskich XIX w. Próba klasyfikacji”.

1. ROK 1995 – DATY I TEMATY SPOTKAŃ

9 I – mgr Stanisław Piwowski – „Okręg Krakowski-Narodowych Sił Zbrojnych”.

20 II – mgr Szczepan Świątek – „O pełne monografie zabytkowych kamienic Krakowa”

13 III – mgr Grażyna Lichończak-Nurek – „Koncepcja ekspozycji «Dzieje Bractwa Kurkowego w Celestacie»”.

10 IV – mgr Andrzej Malik – „Kraków którego już nie ma – fotografia jako dokument ikonograficzny”.

2 X – mgr Michał Niezabitowski – „Muzeum Historyczne miasta Krakowa w świetle „Raportu dr Simona H. Leviego”.

6 XI – mgr Henryk Świątek – „Archiwum inż. arch. Franciszka Christa”.

14 XII – mgr Elżbieta Firlet – „Smocza Jama na Wawelu”.

1. ROK 1996 – DATY I TEMATY SPOTKAŃ

8 I – dr Celina Bąk-Kocarska – „Mieszkańcy «Krzysztoforów» w XIX wieku”.

5 II – mgr Jacek Salwiński – „Katalog firm krakowskich – problemy metodologiczne”.

4 III – mgr Stanisława Opalińska – „Dawne widoki Lwowa i Krakowa w zbiorach muzeów historycznych tych miast”.

15 VI – mgr Magdalena Kurowska – „Kolekcja Harcerska Muzeum Historycznego miasta Krakowa”.

6 V – mgr Maria Kwaśnik – „Materiały do działalności Stowarzyszenia Posługaczy Publicznych w Krakowie w latach 1886-1945 w zbiorach Biblioteki Muzeum Historycznego miasta Krakowa”

14 X – mgr Krystyna Solańska – „Listy Stanisława Wyspiańskiego w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”.

18 XI – mgr Maria Zientara – „Humor w sztuce Legionów Polskich”.

9 XII – mgr Aleksandra Radwan – „Jan Gumowski w 50. rocznicę śmierci artysty”.

Wystawy stałe i czasowe stanowiły naturalną bazę do prowadzenia pracy upowszechnieniowej adresowanej do widzów różnych kategorii: zarówno publiczności dorosłej, jak i młodzieży i dzieci; tak do klas przychodzących do muzeum w ramach zajęć lekcyjnych, jak i młodzieżowych kręgów miłośników historii i Krakowa, odwiedzających muzeum w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Pragnąc pozyskać maksymalnie dużą liczbę odbiorców współpracowaliśmy ze szkołami, placówkami organizującymi zajęcia pozalekcyjne, nawiązywaliśmy również kontakty z organizatorami ruchu turystycznego. Szczególnie mocne więzi współpracy łączyły nas z Centrum Młodzieży im. dr Henryka Jordana. Przygotowując propozycje lekcji, prelekcji i innych form wykorzystywania wystaw muzealnych w procesie nauczania, korzystaliśmy z doświadczeń współpracujących z nami pracowników Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego oraz Zakładu Metodyki Nauczania Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Celem naszych działań było wypracowanie najciekawszych form dydaktycznego oddziaływania na młodzież oraz wspólne podejmowanie zabiegów na rzecz popularyzacji dziejów i kultury Krakowa. Wiele uwagi poświęcaliśmy bezpośredniej współpracy z nauczycielami oraz organizatorami ruchu turystycznego. Dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych, obok specjalnych oprowadzań po ekspozycjach, przygotowaliśmy informator, w których wskazywaliśmy możliwości realizacji programów nauczania historii, języka polskiego, wiadomości o sztuce w oparciu o wystawy muzealne. Pracownicy muzeum uczestniczyli w ciągu całego roku szkolnego w spotkaniach i konferencjach metodycznych informując o wszystkich imprezach, wystawach, lekcjach i prelekcjach adresowanych do dzieci i młodzieży. Przewodników miejskich tych z uprawnieniami i tych, którzy dopiero zdobywali kwalifikacje zaznajamialiśmy z naszymi ekspozycjami podczas kursów lub specjalnie organizowanych oprowadzań po nowych wystawach, tak aby mogli w swej pracy z wycieczkami korzystać z naszej oferty ekspozycyjnej.

Podobnie jak w latach poprzednich, obok prelekcji, oprowadzań po ekspozycjach zorganizowaliśmy kilka konkursów tematycznych, poświęconych Krakowowi i jego zabytkom.

Wśród konkursów zorganizowanych we współpracy z Centrum Młodzieży na pierwszym miejscu wymienić należy mający najdłuższą tradycję cykliczny konkurs „Czy znasz Kraków?”, w którym główną nagrodę stanowi puchar prezydenta miasta Krakowa. Konkurs ten adresowany jest do uczniów szkół średnich, którzy startować mogą w nim kolejno przez trzy lata poznając w układzie chronologicznym dzieje i kulturę Krakowa od czasów prehistorycznych po lata współczesne. Tak więc w ciągu minionego czterolecia tematami tych konkursów były „Dzieje Krakowa romańskiego i gotyckiego”, „Krakowa renesansu, baroku i klasycyzmu” oraz „Krakowa od czasów powstania Tadeusza Kościuszki po wyzwolenie miasta 31 X 1918 r.” (mgr mgr Wacław Passowicz, Andrzej Malik, Michał Niezabitowski).

W okresie obchodów 200-lecia Insurekcji Kościuszkowskiej dla dzieci z najstarszych klas szkół podstawowych, wspólnie z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym, orga-

nizowaliśmy Olimpiadę Historyczną na temat „Tadeusz Kościuszko bohater dwóch kontynentów” (mgr Wacław Passowicz). W tym samym roku podobny, choć o trochę węższym zasięgu tematycznym, konkurs: „Tadeusz Kościuszko i jego epoka” zorganizowaliśmy dla dzieci tych klas szkół podstawowych, które nie brały udziału w Olimpiadzie Historycznej. Współorganizatorem konkursu była Pracownia Kultury Centrum Młodzieży. Tematyce „Powstania Tadeusza Kościuszki” poświęcony był kolejny konkurs, tym razem rysunkowy, jego finałem była wystawa nagrodzonych prac w holu parterowym pałacu „Krzysztofor”

Olimpiady historyczne dla uczniów szkół podstawowych współorganizowaliśmy w tym czterolecu jeszcze trzykrotnie: w 1993 tematem był „Kraków wczesnodziejowy”, w 1995 „Kraków renesansowy” i w 1996 r. „Polacy w walkach narodowowyzwoleńczych 1794-1864” (mgr Wacław Passowicz). Wspólnie z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym organizowaliśmy również konkursy: „Polskie siły zbrojne na zachodzie 1939-1947”, „Armia Krajowa” (mgr mgr Andrzej Kuler, Teodor Gąsiorowski) oraz „Turniej wiedzy o Legionach i Józefie Piłsudskim” (mgr Janusz T. Nowak). Z innych form konkursowych wymienić należy jeszcze cyklicznie organizowany sprawdzian „Co wiesz o teatrze?” (mgr mgr Krystyna Solańska i Wanda Kwiatkowska-Ptak), tworzony szczególnie z myślą o uczniach szkół podstawowych, oraz dla tej samej grupy wiekowej konkurs „Czy znasz muzea Krakowa?” (mgr mgr Bogumił Woźniakowski i Małgorzata Niechaj).

We wszystkich konkursach które poprzedzone były wykładami prowadzonymi przez pracowników muzeum, brało udział na poszczególnych etapach wiele dziesiątków dzieci i młodzieży. Największą popularnością cieszyły się Olimpiady Historyczne, ich laureaci otrzymywali prawo wyboru Liceum, w którym mogli kontynuować naukę bez egzaminów wstępnych.

W ciągu minionego czterolecia pracownicy muzeum zrealizowali 826 lekcji, w których wzięło udział 16.711 uczniów, oprowadzili 356 grup, w których uczestniczyło 8.559 widzów. Wystawy stałe i czasowe muzeum oglądało 409.169 osób. Obok pracy na ekspozycjach prowadzona była szeroka akcja wydawania katalogów, folderów oraz aktywnej współpracy z mediami. W prasie codziennej i tygodnikach drukowane były artykuły autorstwa pracowników muzeum, brali też udział w realizacji wielu audycji radiowych i telewizyjnych (mgr mgr Witold Turdza, Grażyna Lichończak-Nurek, Janusz T. Nowak, Andrzej Szczygieł, Wacław Passowicz, Michał Niezabitowski, Wanda Kwiatkowska-Ptak). Było też muzeum, dorocznym zwyczajem, organizatorem imprez masowych – harców Lajkonika, Intronizacji Królów Kurkowych (1993 Marian Łodziński, 1994 Aleksander Nowak, 1995 Ryszard Turbasa, 1996 Tadeusz Trzaska) oraz konkursów Najpiękniejszych Szopek Krakowskich.

1. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

W ciągu całego czterolecia ten odcinek działalności muzeum był najbardziej uzależniony od naszych możliwości finansowych. Najlepszym pod tym względem był rok 1993. Wtedy to udało się nam wydać dwa numery naszych

Zeszytów Naukowych „Krzysztofor” Nr 19 i 20. Publikowaliśmy w nich przede wszystkim artykuły naszych pracowników, ale też zaproszonych gości. Z najciekawszych rozpraw przypomnieć należy m.in. Michała Niezabitowskiego i Bożeny Urbańskiej „Cech stolarzy w Krakowie”, Elżbiety Błażewskiej – „Zbiory Art Deco”, Marii Zientary „Opis pierwszej krakowskiej wystawy mebli”, Elżbiety Firlet „Kraków prawobrzeżny. Przemiany historyczno-krajobrazowe Łagiewnik”, Eugeniusza Dudy „Stara Bożnica w Krakowie”, Jadwigi Bzinkowskiej „Najstarsze plany Krakowa w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”, Jerzego Żmudzińskiego „Taniec śmierci, cykl obrazów z 1767 roku autorstwa Antoniego Gruszeckiego z klasztoru kapucynów w Krakowie”. Z innych wydawnictw zrealizowanych w tym roku na pierwszym miejscu wymienić należy katalog towarzyszący ekspozycji „Skarby dziedzictwa galicyjskich Żydów”. Wydawnictwo mogło powstać dzięki wsparciu finansowemu sponsorów i przede wszystkim dzięki dotacjom Urzędu Wojewódzkiego i Ministerstwa Kultury i Sztuki. Opracowanie to – owoc współpracy historyków polskich i ukraińskich – jest opisem znakomitej kolekcji judaików Maksymiliana Goldsteina. Nosiło ono tytuł „Skarby dziedzictwa galicyjskich Żydów. Judaica Muzeum Etnografii i Przemysłu Artystycznego we Lwowie”. Jego autorami byli: Eugeniusz Duda, Anna Jodłowiec, Faina Petriakowa. W tym też roku dzięki współpracy z wydawnictwem „Karpaty” wydany został piękny album autorstwa Anny Szałapak i Janusza Podleckiego „Kraków piękny i baśniowy” poświęcony szopkom krakowskim. Album miał trzy wersje językowe: angielską, francuską i niemiecką. Wydano też foldery- zaproszenia do wystaw „Z pracowni naszych artystów”; ich autorką była mgr Maria Zientara. Do wszystkich prawie wystaw drukowane były afisze. Wykorzystując technikę komputerową informatory do pozostałych ekspozycji wydawano metodą małej poligrafii.

Rok 1994 był niestety znacznie mniej pomyślny. Z większych druków zrealizowanych wtedy wymienić należy katalog wystawy „Bronowice w malarstwie” autorstwa Stanisławy Opalińskiej, obszerny folder towarzyszący ekspozycji „Tradycja złotem tkana. Żydowska tkanina obrzędowa i strój” autorstwa mgr mgr Elżbiety Długoszowej i Anny Jodłowiec. Interesujące były też foldery poświęcone „Michałowi Stachowiczowi – malarzowi Krakowa w 200. rocznicę Insurekcji Kościuszkowskiej” autorstwa mgr Danuty Radwan oraz „Polakom i Kozakom w walce z Turkami” opracowany przez mgr Witolda Turdę. Wydawane też były dzięki finansowemu wsparciu Weroniki Dąbrowskiej, współwłaścicielki Baru „Piccolo” zaproszenia-informatory do kolejnych wystaw z cyklu „Z pracowni naszych artystów”. Podobnie jak w roku poprzednim drukowaliśmy zaproszenia i afisze do większości wystaw zmiennych. Informatory o wystawach realizowane były metodą małej poligrafii. Wymienić tu należy przede wszystkim foldery opracowane przez mgr Janusza T. Nowaka do wystaw z cyklu „Skarby krakowskich klasztorów”.

Rok 1995 był nieco lepszy. Dzięki wsparciu sponsorów, z Krakowską Kongregacją na czele, udało się wydać obszerny, bogato ilustrowany katalog do wystawy „Między Hanzą a Lewantem. Kraków europejskim centrum handlu i kupiectwa”. Autorami artykułów wprowadzających

byli mgr mgr Michał Niezabitowski i Jacek Salwiński. Noty katalogowe sporządzili, obok pracowników naszego muzeum, koledzy i koleżanki z muzeów udzielających nam na wystawę swoje obiekty. Istotną pozycją wydawniczą był znakomicie opracowany graficznie katalog ekspozycji „Oblicza maski” poświęcony 50-leciu teatru „Grotoska”. Autorką katalogu była mgr Małgorzata Palka-Konieczko. Kolejną znaczącą pozycją był wspólnie realizowany z Żydowskim Instytutem Historycznym katalog wystawy Artura Markowicza. Znacznie mniejsze objętościowo, ale też niezmiernie interesujące były foldery do wystaw „Jan Gumowski – Przeszłość przywołana” autorstwa mgr Aleksandry Radwan, oraz poświęcony 75-leciu Teatru „Bagatela” informator opracowany przez mgr Krystynę Solańską. Inne druki towarzyszące wystawom podobnie do lat poprzednich realizowano techniką małej poligrafii.

W 1996 jedynym większym wydawnictwem, które udało się nam zrealizować był przygotowany we współpracy merytorycznej z Lwowskim Muzeum Historycznym duży katalog poświęcony „Widokom dawnego Krakowa i Lwowa”. Katalog ten swoim układem i koncepcją merytoryczną stanowił kontynuację podobnego wydawnictwa, które przygotowaliśmy we współpracy z Norymbergą. Autorkami katalogu były Stanisława Opalińska i Ołena Petriw. Drugą obszerniejszą publikacją był informator wystawy poświęconej Henrykowi Hermanowiczowi. Autorem tego opracowania był mgr Andrzej Malik.

Pozostałe wydawnictwa to foldery wystaw, z których najobszerniejszym i najciekawszym informatorem był ten poświęcony ekspozycji jubileuszowej Krakowskiego Klubu Kolekcjonerów, opracowany przez mgr Bożenę Urbańską. Interesujące były też foldery przedstawiające malarstwo Tatiany Saj i Igora Pankowa (autorstwa Marii Zientary), prace scenograficzne Barbary Stopki (autorstwa Krystyny Solańskiej) i też opowieść o rolach Izy Defekty-Wicińskiej. Podobnie jak w latach poprzednich dzięki wsparciu sponsorów nieźle prezentowały się zaproszenia do wystaw z cyklu „Z pracowni naszych artystów” przygotowane przez Marię Zientarę. Wszystkim wystawom towarzyszyły drukowane zaproszenia i afisze. Ponadto przez wszystkie lata utrzymywaliśmy działalność, polegającą na drukowaniu sprawozdań z konkursów szopek krakowskich.

1. RADA MUZEALNA

W związku z zakończeniem kadencji Rady Muzealnej dyrekcja muzeum zwróciła się do wojewody z propozycją powołania nowej Rady na kolejne trzylecie 1993-1995. Konsultacje dotyczące składu Rady przeciągnęły się na rok 1994, w którym muzeum weszło w tzw. „pilotaż”, co spowodowało dalszą zwłokę w powołaniu nowego składu Rady. Ostatecznie Rada powołana została decyzją dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Miasta Krakowa w 1995 r.

Pierwsze inauguracyjne posiedzenie Rady Naukowej Muzeum Historycznego Miasta Krakowa odbyło się 18 grudnia 1995 r. Rada obradowała w składzie: prof. dr hab. Wiesław Bieńkowski, prof. dr hab. Jacek Chrobaczyński, dr Celina Bąk-Koczarska, mgr Eugeniusz Duda, dr Bogusław Krasnowolski, dr Grażyna Lichończak-Nurek, prof. dr hab.

Jan M. Małecki, prof. dr hab. Adam Małkiewicz, mgr Janusz T. Nowak, prof. dr hab. Kazimierz Nowacki, mgr Stanisława Opalińska, mgr Wacław Passowicz, dr Sławomir Radoń, prof. dr hab. Jan Samek, mgr Witold Turdza, mgr Stefan Zając, prof. dr hab. Zdzisław Żygulski. Zebranie otworzył dyrektor muzeum mgr Andrzej Szczygiel, który podziękował wszystkim za przyjęcie członkostwa w Radzie, następnie przedstawił regulamin pracy Rady, który został jednogłośnie przyjęty. W następnym punkcie Rada wybrała prezydium w składzie: przewodniczący prof. dr hab. Jan Samek, wiceprzewodniczący mgr Wacław Passowicz, sekretarz mgr Stanisława Opalińska.

Z kolei dyr. Andrzej Szczygiel zapoznał zebranych z problemami pracy muzeum, oraz planami na najbliższe lata. W trakcie dyskusji członkowie Rady zwrócili uwagę na fakt, iż ambitne plany muzeum szczególnie w zakresie związanym z planowanym uruchomieniem nowych oddziałów obok merytorycznej gotowości muzeum wymagać będzie znacznych środków finansowych.

Kolejne posiedzenie Rady odbyło się 5 marca 1996 r. W obradach uczestniczyli wszyscy członkowie Rady. Przewodniczył obradom prof. dr hab. Jan Samek. W trakcie obrad dyr. Andrzej Szczygiel przedstawił sprawozdanie z wykonania planu pracy za 1995 r. oraz przedstawił plan działań na rok 1996. Członkowie Rady wysoko ocenili działania muzeum szczególnie wskazywali na dużą ekspansywność w zakresie wystawiennictwa. Wysoko ocenili współdziałanie z muzeami Lwowa, co zaowocowało ciekawymi ekspozycjami czasowymi, wiele słów pochwał zyskał też pomysł cyklu wystaw „Skarby krakowskich klasztorów”. Wskazywano też na pewne braki w działaniach muzeum, a więc przerwę wydawaniu Zeszytów Naukowych „Krzysztofory”. Podkreślali też konieczność intensyfikacji starań o środki finansowe na przygotowanie wystawy stałej w „Celestacie” poświęconej Bractwu Kurkowemu. Plan pracy i sprawozdanie dyrekcji przyjęto jednogłośnie.

1. WIZYTY ZNAKOMITYCH GOŚCI

15 XI 1995 r. Gościł w muzeum na spotkaniu z Bractwem Kurkowym prezydent RP Lech Wałęsa, zwiedził fragment wystawy stałej na pierwszym piętrze i upamiętnił swój pobyt w muzeum wpisem do Księgi Pamiątkowej.

10 XII 1995 r. Prezydent Lech Wałęsa zwiedził Pokonkursową wystawę szopek krakowskich. Również to spotkanie upamiętnione zostało wpisem do Księgi Pamiątkowej.

1. ZMIANY PERSONALNE

W ciągu czterolecia 1993-1996 ruch kadrowy był dosyć duży, ale zmiany największe obejmowały zespół zatrudniony przy dozorcze budynków i wystaw. W tej grupie pracowniczej przeważali niepełno zatrudnieni. Znacznie mniejsze rozszady dotyczyły pracowników merytorycznych; tutaj ruch kadrowy związany był z przechodzeniem pracowników na renty i emerytury.

ROK 1993

W ciągu tego roku przyjęci zostali do pracy w muzeum następujący pracownicy:

Tadeusz Biedrzyński, Joanna Bóbr-Strzyżewska, Teodor Gąsiorowski, Leszek Hiżyk, Agnieszka Kulig, Leszek Kaplik, Małgorzata Niechaj, Feliks Schwarc, Danuta Salwińska, Ewa Stręk, Hanna Styczyńska, Beata Szydło, Edyta Trzcieniec, Bożena Wągiel.

Odeszli z pracy:

Tadeusz Biedrzyński, Janina Daniel, Antoni Ostrowski, Joanna Rejdak, Edyta Trzcieniec, Feliks Schwarc.

12 VII zginął tragicznie mgr Marek Natkaniec.

ROK 1994

Przyjęci zostali do pracy:

Ewa Błachewicz, Iwona Błachut, Barbara Cieślak, Violeta Dudek, Witold Głuch, Jacek Janas, Elżbieta Junger, Barbara Kaplik, Bogdan Klima, Bernadeta Kostuch, Danuta Kicek, Olga Kurek, Janina Mądrala, Maria Michalik, Antoni Michalik, Andrzej Morawetz, Teresa Paszkot, Bronisław Piąćik, Barbara Piwowarczyk, Marek Płonka, Wacław Trzcieniec, Katarzyna Żbik

Odeszli z pracy:

Mieczysław Donatowicz, Tadeusz Gromek, Leszek Hiżyk, Jacek Janas, Paweł Karcz, Ewa Kryś, Małgorzata Kwiatek, Anna Stańko-Olejniczak.

Zmarli: Melania Drabik, Edward Domagała

ROK 1995

Przyjęci zostali do pracy:

Greta Batko, Maria Baster, Jacek Głuch, Bożena Gurgul, Monika Kaczor, Małgorzata Kopeć, Beata Łabno, Zdzisław Maj, Marzena Morawetz, Krystyna Topolska.

Odeszli z pracy:

Ireneusz Chudy, Stefania Czyżewska, Janina Feliks, Witold Głuch, Małgorzata Jasiak, Agnieszka Kulig, Franciszek Kozłowski, Anna Plechoć, Katarzyna Sitek, Hanna Styczyńska, Beata Szydło, Antonina Wędzicha, Katarzyna Ziętkiewicz.

ROK 1996

Przyjęci zostali do pracy:

Józef Cyganik, Jan Galos, Rafał Korzeniowski, Artur Kowalik, Władysław Kowalik, Izabela Kafiaków, Dorota Kwiecińska-Nosek, Krzysztof Madej, Marta Marek, Stanisław Mars, Paweł Malarczyk, Mirosław Michalik, Anna Ochońska, Anna Piątek.

Odeszli z pracy:

Celina Bąk-Koczarska, Czesława Bizoń, Violeta Dudek, Zofia Dygut, Edward Jaworski, Władysław Kowalik, Dorota Kwiecińska-Nosek, Paweł Malarczyk, Stanisława Mazur, Emilia Ulrych, Stanisław Windak, Bożena Wągiel, Bogusława Wojciechowska, Zofia Wordliczek, Bogumił Woźniakowski, Zofia Ziółko.

Jubileusze dwudziesto-, dwudziestopięcio-, trzydziesto-trzydziestopięciolecia pracy w instytucjach kultury i muzeum obchodzili następujący pracownicy:

Wiktoria Batko, Anna Buczek, Barbara Cieślak, Zofia Dygut, Aleksandra Jaklińska-Duda, Eugeniusz Duda, Bożena Jarosz, Helena Król, Wanda Kwiatkowska-Ptak, Wiktor Kucharski, Jadwiga Lorek, Krystyna Liszka, Józef Mazurkiewicz, Ludwik Ostroga, Stanisław Piwowarski, Ewa Pokrywka, Danuta Radwan, Janusz Sołek, Hanna Styczyńska, Jerzy Segda, Henryk Świątek, Andrzej Szczygieł, Dorota Twardzik, Witold Turdza, Elżbieta Wojtała, Bogusława Wojciechowska, Wacław Wagner, Ewa Van Wess, Zofia Ziółko.